

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10113

ES VERT SHOYN SHPET

Yitshak Elhanan Rontsh

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

יצחק אלחנן ראַנטש

עם

זוערט

שוין

שפעט

ראַם אַנדזשעלעם, קאַריפּאַרניע

1970

ES VERT SHOIN SHPET
(IT'S GETTING LATE)
POEMS

Copyright © 1970 by
ISAAC E. RONCH
152 So. Sycamore Ave.
Los Angeles, Calif. 90036

יצחק אלחנן ראָנטש

עס ווערט שוין שפעט

● א ד א נ ק

צו פאָלגנדיקע פריינט פאַר העלפן אַרויסגעבן דאָס בוך:

עוועלין אַלעקסאַנדער	יוצי און עז מאָרדען
א. בערניקער (ווינדזאָר, קאַנאַדע)	קלאַראַ און אילאַי ניומאַרק
גיטל באַרנשטיין	י. ל. פּרץ לייען קרייז (וועניס)
אַברעם גאַמפּעל אין אַנדענק פון זיין פרוי שפּרה (ניאַגאַראַ פּאַלס, קאַנאַדע)	דזשעק ר. פעלדמאַן (מעדיסאַג, וויסקאָ)
נייטן און מערי גאַרפּילד	סאַמואַיל צעפּקין
לינאַ האַרפּערט (אין אַנדענק פון באַריס מעלאַמוד)	סעם און ענאַ קאַופּמאַן (סיל ביטש)
מעקס גראַס (אין אַנדענק פון זיין פרוי שרה)	דזשאָ און לילי קאַרן
סעם און ראָוז האַרפּער (מיאַמי)	אייזיק און פּלאַראַ קעסלער (דעטראַיט)
לילי און מאַריס וואַלפּסאָן (ניו־יאָרק)	וויקטאָר, שרה'טשע קעסלער (דעטראַיט)
איזראַעל און ראָוז וואַנעטיק	מערי ריטשמאַן
ז. ווינפּער לייען־קרייז	י. א. ראַנטש לייען קרייז
באַריס און ראָוז זימרינג	שיקע שטראַוס
מאַלי טרייבּוש (אין אַנדענק פון איר מאַן שמעון)	דזשוליאַ און סעם שניידער
סאַניאַ יאַבלאַן	דר. בערנאַרד און שיינדל שאַפּיראַ
ב. העוויט (פּיניקס, אַריזאָנאַ)	יוסף שאַכנאַון
	שלום עליכם לייען קרייז

נ ע מ ע ן י י ד י ש ע

די יאנקלס, די יאמלס, די הענעכס און לייבלס;
די ברכהס, די מייבלס, די געניעס און אסתרוס —
די קינדער פון דלות באלאדן מיט גלויבן,
אז זונשיין וועט גלעמן
אז לויכטן דאס אויג וועט פון נחת,
אז וועלט וועט זיין א קארניוואל...

זיי זיינען געפאלן אין שלאכט פאר מאדריד,
זיי האבן געווערט זיך אויף גאסן פארזער,
זיי האבן פארטיידיקט דעם כבוד פון מאסקווע.
זיי האבן געשאסן פון וועלדער פון מינסקער.
מען האט זיי פארפייניקט אין אוישוויץ און דראנסי.
געליגטשט זיי זיי געגערס אין שטאט מיסיסיפי...

זיי זיינען געווארן די העלדן פון געטא.
זיי האבן געבלומיקט פאר ערד פון ישראל;
זיי האבן דעם מדבר אין גערמנער פארזאנדלעט,
זיי האבן דערנענטערט דעם נעכטן צום מארגן.

ווער האָט באַוויינט דען די לעבנס די יונגע ?
ווער האָט געטויליעט זייער אַנדענק צום האַרצן ?
ווער האָט די נעמען די יונגע פאַרהערלעכט ?

און מיר, געבליבענע
צו איבערנעמען וועלט —
מיר לאָזן זיך אין וועג אַרײַן,
געניסן, גריסן און באַשליסן,
אַז יעדע שעה
איז לעבן ווערט.

נאָר הינטער אונדז און איבער אונדז
דער שונא גרייט זיך, לויערט
און גרייט טרעבלינקעס נייע
און ציילט די נעמען יידישע.

מאַרגן וועט אַ פּלאַקער טאַן די וועלט.
ווער פון אונדז וועט ווערן העלד ?

און ווידער...

און ווידער וואָיעט ווילדער וויסער וויכערדיקער ווינט אין מדבר
און רעדט און רעוועט, רימשעט און קוויטשעט,
ווייעט אָן אַן אימת אין דער קאלטער נאַכט.

הויך און העכער, פון די בערג און היילן, שפאלטן, לעכער,
פון די צאַרנדיקע הימלען,
קייקלען זיך קלאַנגדיקע קולות
פון דערשטיקטע בליענדיקע לעבנס אויפגעוואַכט.
זעצן מיט צעקוילטע פויסטן העפטיק אין געברום —
ציטערט, צאַפלט, צישעט דער אַרום.

מוט געוויסער וואונדן קראַצן,
שטשירען ציין פאַרסמטע ראַצן
און משוגענע פאַיאַצן
דזשימדזשען מיט די בערג,
ווי קלעזער שיכורע מיט מאַצן.
נאַר ערגעץ אין דער הויך מאַניען העלע שטערן,
ווי פאַרכישופטע פאַלאַצן.

שווייגן פעלדער, ליגן איינגענורעט,
שרעקן זיך פאַר אויפברויז אין דער נאַכט.
טריט פון וויכערס, ווי געיאָג פון מחנות קריגער,
גיכער, גיכער,
צו פינאַלער שלאַכט.

און איבער אַלץ — אַ וויי, אָן אוי,
אַ שטייגנדער געוואַץ,
אין דעם ברייטן, פרייען רוים,
זי פון שטורעם-ים דער שוים.

קולות קוילערן אין אַנגסטן,
וואַרגן, וואַרנען.
אימען וויל דעם גרויל דערשטיקן,
טויטע אויגן שטאַרן אויס די בליקן,
פראַלן אויף פאַרשמומטע מוילער
און די ווינטן איילן זיך און איילן.

ווען וועט נעמען סוף צום דראַענדיקן שאל ?
ווען וועט ברויזנדיקער קנאַל
איינשטילן דעם צאַרן ?
האַרן טרובעט אויס נייע ניט-געהערטע גוואַלדן,
וואַרנט וועלט פון רייטנדיקע שטורעמס,
פּורעמט אויס איין כייטשיק קול פון אלע קולות.
וואויל איז דעם וואָס טויב איז...
שטויב איז לופט פון ווינטס געיאָג.
טראַגט און טראַגט דעם כעס פון וועלט,
זידלט, שעלט,
פאַדערט, שמעלט
אין קאַן דעם זין פון זיין,
וואַיעט אויס זיין וויי און פיין,
דרינגט אַריין דורך טיר און טויער,
וואַרנט, וואַרנט, אז עס לויערט
מאַנסטער-מאַרש פון בערג און לאַכירינטן,
אַנגעפירט פון ווינטן —
וויסמע, ווילדע, וואַיענדיקע,
נאַענטע און ווייטע ווינטן.

אויך איך

די דראַענדיקע גרינע כוואַליעס שלידערן מיר אין פנים אַריין
שיפענדיקע, שטשירענדיקע און שיכורע ווייסע שוימען,
באַהערשמע פון רעווענדיקע, רחבותדיקע ריזיקע רוימען,
וואָס פאַדערן פון מיר, קליין-מענטשעלע, אַ דין וחשבון פאַר דער וועלט,
ווי איך וואַלט אָנגעבראַכט אַהער די זאַווערוכעס און די קעלט.

די גאַלאַפירנדיקע, גריזעדיקע און גראַפֿלענדיקע כוואַליע-פערד
לאָזן, ניט געצאַממע, זיך צו מיר מיטן גאַנצן גרימצאָרן,
ווי זיי וואַלטן אויף אייביק שוין אָנגעוואָרן
זייער גלויבן אין קאַנען זיך באַהעפטן מיט אַלע ליבנדיקע לעבנס.
זיי לעכצן צו פאַרמיליקן און קיינמאַל ניט פאַרגעבן.

מיט שלוה אָנגעזאַפטער זיין איך אַ געלאַסענער
אויף אַן אויסגעצוואַגענעם זיכערן גלאַטן שמיין
און הער זיך וויין צום גרויזאַמען לאַך און ווילד געוויין
פון הערשער-אַקעאַן, פון מעכטיקסטן פון גיגאַנטן,
וואָס באַקלאַגט זיך פאַר מיר, ווי פאַר אַן אַלט-באַקאַנטן.

יא, איך הער און האַרץ געדולדיק-שולדיק און טו באַנעמען
די אַלע מיליאָנען עוולות, טענות-מענות און פאַרדראַסן,
ווי איך אליין וואַלט האַניק דאָ געלעקט און פול גענאַסן
פון די דורותדיקע פאַרגעניגנס און עולם-תּוה גליקן,
וואָס רייסן פון מיר שטיקער און גארן מיך צעפֿליקן.

וואָס וויל ער דען פון מיר, דער רעווענדיקער אַקעאַן הגדול?
וואָס ביילט ער קעגן מיר די פעכענדיקע פּויסטן
און פּאַכעט מיט דער כּוואַליע, ווי מיט אַ שווערד אַנטבלויזטער
און קלאַפּט צעזעצטערהייט אין גולם-ברעג, ווי אין אַ טיר
און טשעפעט זיך און טשעפעט זיך אַן אויפהער איצט צו מיר?

אַ בעסטיע פּרעהיסטאָרישע, מיט אַ גרונטלאָז גרינעס מויל
און מיט בלישמענדיקע, סטאַרטשענדיקע ווייסע ציין,
וויל זי איינשלינגען דאָס מענטשעלע אויפן גלאַטן שטיין;
וויל זי מיט קול-קולות מיך באַטויבן
און צעשויםען און צעוואַסן און צעהרויבן.

מעוועס-עופּעלעך שפּילן זיך אין כאַפּערלעך מיט די כּוואַליעס מעכטיקע.
דער גאַנצער גרויסער טאַראַראַם הייבט זיי ניט אַן צו אַרן,
כל-זמן זיי קאַנען זיך באַוועגן, שרעקן זיי ניט קיין געפאַרן.
זיין איך מיר אויפן הויכן שטיין און ניט איך לאַך און ניט איך וויין
און ניט איך באַנעס פון אַקעאַן דעם זין און מיין.

אויך איך פאַרוואַנדל זיך אַמאָל אין אַ שטורעמדיקן אַקעאַן
און שטרעק די רויטע פּויסטן אויס צו ריזן רוימען;
אויך פון מיין הייסן מויל די רעווענדיקע רייד זיך שויםען;
אויך איך מאַן דין וחשבון ביי דעם נעכטן און ביים היינט;
אויך איך וויל, ווי דער אַקעאַן, געפינען אַן אַנשפּאַר אין אַ פּריינט.

די אויגן דיינע

האָסט פאַרמאַכט די אויגן דיינע און דערזען:
צעשראַקענע סאַלדאַטן-יינגלעך אין דושאַנגל פון וויעטנאַם;
צעפליקטע מענטשן-גופים אויף געשענדטער ערד;
ברענענדיקע שטרוי-ביידלעך;
ווייטיק און צער אויף קינדערשע פנימלעך;
טיפע טרויער-אויגן פון מאמעס וואָס פרעגן: פאַרוואָס? פאַרוואָס?

האָסט די אויגן צעעפנט —
ביסט אַליין אין צימער געווען.
וואו איז די גרויסע וועלט, די ליכטיקע, אַהינגעקומען?
האָסט אַ שוין געזוכט, האָסטו געזוכט אַנטרינונג.
האָסטו די אויגן פאַרמאַכט און דערזען און דערהערט:
גיהינס-באַמבעס געהאַלט האַבן פון הימל,
צעשמערער פון לעבנס, פון פלאַנצן און דורות;
צעבלוטיקטע, צעקאַליעטשעטע יוגנט אויף טראַג-בעטלעך;
דאָס נאַקעטע פנים פון עקלדיקן טויט;
דאָס וואַיען פון ווייטיקדיקן אומקום.

ביסטו פאַרצאַפלט געוואָרן אין שווייסיקן פחד,
האָסטו די אויגן געעפנט און אַנטלויפן געוואָלט —
וואוהין? וואוהין?

האָסטו די אויגן פאַרמאַכט און דערזען:
די קינדערייאַרן דיינע אין טוכלען חדר;
דערהערט דעם רבינס הייזעריק קול,
וואָס האָט געהייליקט דעם „לא תרצח“.
קליינערהייט ביסטו מיטן טאַטן אַזעק
אין אַ פייכטן קעלער-ווינקל

מקיים־זיין די מצווה פון ביקור־חולים —
דערלאנגט דאָס לעפעלע מעדיצין,
אַרויסגעטראָגן דאָס פאַמיץ־שעפּל.

די מאַמע האָט אויסגעשפּרייט די קרישקעס אַלט ברויט
פאַר שפּערגלינגען אין ווינטער־טאָג;
אויף זאַלץ־ברעטל האָט זיך גערייניקט פלייש פון בלוט;
אין אויער האָט געקלונגען:
זאַלסט נישט אויפהייבן קיין האַנט קעגן אַ בן־אדם!

האַסטו די אויגן געעפּנט און געפרעגט:
וואו ביסטו, טאַטע ליבער, מאַמע געטרייע, ערלעכער רבי?
האַסט זיך דערזען אַרומגערינגלט
פון אולטראַ־מאָדערניסטישע באַרבאַרן,
פון מאַטעמאַטיקער פון מאָרד און פּילאָסאָפּישע פּאַרניכטער.

האַסטו די אויגן פאַרמאַכט און דערזען:
אומענדלעכע גראַז־גרינע פעלדער
מיט ווייסע צלמים און מגן־דודס,
די זאַפט פון יוגנט אויסגערוגען,
און ימים טרויער־טרערן אָנגעזאַמלט.

דו האָסט דערזען:
די גאַז־אויזונס פון אַשוויענמשים און בערגען־בעלזען;
די בעטנדיקע הענט פון דיינע פיר שוועסטער,
זייערע מענער און קינדער;
די פעטערס, מומעס, שוועסטער־קינדער.

האַסט זיך אַליין ראַטעווען געוואָלט
און די אויגן צעעפּנט פיבערדיק
און צום פענצטער צוגעלאָפּן

און עס האָט אַ לויכט־געטאָן דיר אין די אויגן
אַ ווייטער וואָלקן און אַ טיפער בלויער האַריוואַנט.
האַסט די ווענט געוואַלט צעשפּאַרן,
געצאָרט אַרויס אין דרויסן.

האַסטו ווידער די אויגן פאַרמאַכט און דערזען :
יינגלעך, מיידלעך מיט פּלאַקאַטן אין סאַן דאַמינגאַ ;
מאַרשירנדיקע יוגנט אין יאַפּאַן ;
סמודענטן אויפגעבראַכטע אין קאַליפּאָרניע,
גרייטע פּויסטן אין אַפּריקאַנער לאַבירינט.

דו האָסט דערהערט :
דונערדיקע קולות דאָ און דאָרט און אומעטום ;
געשאַלט האָט שופּר של משיח,
גערופן דיר, אַרײַנגעדורנגען אין דיין בלוט,
געמאַנט, געפּאָדערט און פאַרלאַנגט.

האַסטו דייע אויגן ברייט צעעפּנט,
די לענדן אָנגעגורט
און ס'האַט געטראָגן דיר אין גאַס אַרויס
און האָסט אַ כאַפֿ־געטאָן פּלאַקאַט אין סאַן דאַמינגאַ,
מאַרשירט אַ מאַנצנדיקער אין יאַפּאַן,
געשפּרייזט מיט צאָרנדיקע טריט קיין וואַשינגטאָן,
די פּויסטן אויפּגעהויבן...
און ס'האַט דיין קול געברויזט, געבליצט,
דיין קעל געווען איז ווי אַ לאַווע
און גוף געוואָרן איז אַ פּלאַקער
און אויג געוואָרן העלער פּאַקל
און אַלץ אַרום — אַ פּייער־בראַנד.

אין מער וועט אויג זיך ניט פארמאכן
אין מער וועט רו דרך ניט באהערשן.
און שווערסט ביי הימל, ערד און שמערן,
אז וועסט דאס שלעכטס פארטרייבן פון די רוימען,
אז וועסט דעם מענטשן-מאָרד פארטיליקן אויף אייביק;
אז וועסט מיט לעבן זיך באהעפטן;
באהעפטן זיך מיט בלויען האַריוואַנט,
מיט יוגנט-צוויט,
מיט קינדער-פרייד,
מיט ליבט פון מאַג,
מיט אלץ וואָס לעבט
און בליט און שאַפט,
מיט אלץ וואָס לעבט און ליבט.

די אַסטרעאָנאָטן און מיין טאַטע

1.

ווי ס'איז באַשערט געווען די אַסטרעאָנאָטן
צו שטעלן פֿיס אויף דער לבנה —
אזוי איז אויך באַשערט געווען מיין טאַטן
אַרײַנצובליקן אין איר פנים
און דריי מאָל קעגן איר צו שפּרינגען
און זינגען:
„אזוי ווי איר שפּרינג קעגן דיר
און קאָן קיין שלעכטס דיר ניט טאָן,
אזוי זאָלן מײנע שונאים
קעגן מיר קיין שלעכטס ניט קאָנען טאָן.“

עס האָט טאַטע מיט די שכנים
אַרויפגעקוקט אין הויף צו דער לבנה
און זי מחדש געווען
און אויסגעשאַקלט זיינע מאַשן
און די הענט געוואָשן.
דערפאַר האָבן מיר, די קינדער,
געהאַט אַ חלק אין דעם טעלערל פון הימל.

2.

דער גרויסער נס פון דער אַפּאָלאָ עלף;
די העלדישקייט פון אַרמסטראַנג, אַלדרין און קאלינס;
די שטעמפלער פון די צייטן: קאַפּערניק, ניוטאָן, דאַרווין, איינשטיין;
די איינפלאַנצער פון גלויבנס: משה, יעזוס, בודאַ, מאַהאַטמאַ
און מאַרקס און לענין...

די וואונדער הערלעכע פון טעלעוויזיע
פאַר דינע אויגן!

נאָר אין דער זעלבער וואָך
האַסטו געזען אויף איר:
נייע עופּעלעך, זוי לבנות נייע,
אונטערגעוואָרפענע,

אויף שוועלן פון א קירך,
אויף א באנק אין פארק.
אימסולדיקע, טייערע עופעלעך,
אן מאמע-מאמע, אין א וועלט פון שפע,
און ס'האט געבעטן זיך די טעלעוויזיע:
„א, האט רחמנות, גיט א היים
דעם צוגעקומענעם נייעם בירגער פון דער וועלט.“
ווען ערד האט זיך דערנענטערט צו לבנה,
ווען וועלט צו וועלט געווארן איז א שכן.

און פינף הונדערט מיליאנען מענטשן
האבן זייערע בליקן צוגעשמידט
צו דעם כישוף פון אפאלא עלף אויף טעלעוויזיע
און מענטשן האבן מענטשלעך בלומ פארגאסן
אין וועטנאם,
אין אפריקע,
אין די אמעריקעס,
ביים מדבר סיני . . .
און מיר טראכטן שוין פון איינגעמען
דעם שמערן מארם
און מיר שרעקן זיך ארויסצוגיין אין אונט
צו דעם שכן אויף אונדזער גאס . . .

איז אפשר זאלן די לבנה-אסטראנאטן
זיך אפלערנען פון אונדזער טאטן
און מיטזאגן מיט אים:

„שלום עליכם, עליכם שלום!
אזוי ווי איך שפרינג קעגן דיר
און קאן דיר קיין שלעכטס ניט טאן,
אזוי זאלן מיינע שונאים
מיר קיין שלעכטס ניט קאנען טאן.“

אַ ש ט י י נ ד ע ל ע

איך האָב אין טויטן-מאַל, אין קאַליפּאָרניער מדבר,
זיך פּלוצלינג אויף אַ שפּיציק שטיינדל אָנגעשטויסן,
ווי ס'וואַלט געבעטן זיך ביי מיר: אַ, הייב מיך אויף
און קיל זיך אָן אין מיר און נעם מיך צו פון דאָן.

אַ שטיינדעלע פון קוואַרץ, גראַניט, פון אייזן-אַרץ,
פון ראַס-קאַליר, פאַרגליווערט בלוט און פינטל-זוייס.

אַליין געלעגן, אָפּגעטיילט פון הויפּנס ברוך;
אַן אָפּשטאַם פון וואַלקאַן, פון פייערדיקן ברויז;
פון הייסער, בריענדיקער לאַווע, שטויב און דרויב;
פון ערד-געצימער, אייזגעגליווער, מכול-צייט.

אַ לעבעדיקער גרום פון פּיל מיליאָנען יאָר,
אַ מאַנומענטן-פעלדו פון אַבות פון אַמאָל.

וואָס פאַראַ סודות קאָן דאָס שטיינדעלע אַנטפלעקן?
וואָס פאַראַ שטורעמס האָבן אויסגעקריצט די קאַרבן?
און וויפל לעבנס ליגן איינגעפרעסט אַמ-דאָ?
און וויפל אויגן ווינקען דאָס אַרויס צו מיר?

ווי שפּיציק, שפּיויק, וואַגיק איז דאָס שטיינדל קליין!
און ס'האַט מיין טיפע קעשענע אַזוי באַשווערט,
ווי ס'וואַלט געזאָגט: „אויך ברוכּוואַרג האָט אַ ציל, אַ ווערט.
דו וועסט פאַר מיר אַ נוץ געפינען מיט דער צייט.“

איז הויז איז דאָס קיין פּוץ, קיין שיינדל ניט געוואָרן.
אַריינגעלייגט אין שיפּלאַד, נוצלאַז און פאַרגעסן.

נאָר פּלוצלינג האָב איך זיך צום שטיינדעלע געווענדט.
געוואָרן זיינען טעמפּ די מעסערס אין דער קיך.
דער שטאַרקער אַרעם פונעם טיש געווען איז שוואַך.
און שטאַלצער שטאַל האָט זיך צום שטיינדעלע פאַרנייגט.

און כ'האַב געשליפּן יונגן שטאַל אין אַלטן קוואַרץ
און פּלוצלינג אויפגעלעבט פון שטיינדעלע האָט ס'האַרץ.

און מעסערס האָבן אויפגעגלאַנצט מיט שמייכל-שאַרף
און מוסקול איז געוואָרן האַפּערדיק און שטאַרק.

און שטיינדעלע פון טויטן-טאַל, פון מדבר אַלם,
געוואָרן חשוב איז אין קאַכעדיקער קיך.

און קליינינקער בית-עולם פון מיליאָנען יאָר,
וועט שאַרפּן לאַנגע, טעמפּע מעסערס פונעם היינט.

שטעל-אָפּ די שלאַכט !

דאָס שפּלדיקע גראַז נאָך גרינט אין האַרבסט,
ווען קרוינען-בלעמער וואַלגערן זיך אין מיסט אויף דר'ערד,
און וויפל מאַל דו פילסט דו שטאַרבסט
ווען ווערסט מיט לאַרבער-קרעניץ באַערט.
עס לויערט אומעטום די שווערד.

און ווי דער בוים און ווי דער זילבער-קוואַל
און ווי דער קלענסטער וואַרעם אונטער דיר —
עס קלאַפט אַ דופק איבעראַל,
עס זינגט אַן אייביק ליד פון ריר,
געהיימע האַנט פון דעם באַריר.

נאָר מיט יעדן פינטל פונעם אויג
אַ קינד צעטראַגן ווערט, גייט-אויס.
דאָס גאַנצע וועלט-פאַרמעגן דיינס וואָס מױג,
ווען ס'קלאַגט אַ מאַמעס וויסטער שוים
און באַרד פון האַרץ איז גרויס ?

עס עלטערט זיך די וועלט, נאָר יינגער ס'לעבן ווערט,
און לענגער איז דער טאָג און קורץ די נאַכט.
פון אַלע רוימען ריטס-רוף זיך הערט :
שטעל-אַפּ די שלאַכט, שטעל-אַפּ די שלאַכט !
פון שלאַבערדיקן שלאַפּ די ערד דערוואַכט.

פאַרוואָס דאַרף לעבן ווערן דען פאַרלענדט ?
ווער דאַרף דען זויפן מענטשן-בלוט ?
אַ, זאַלן זיך אַ הייב-טאַן מחנות ריינע הענט,
און זאַל דאָס גרויסע האַרץ באַזוייזן, אַז עס טוט
נאָר גוטס, נאָר גוטס.

ניט אין פויסטן-קנאל, נאָר אין ליבן גלעט
ליגט דער העלדן־כוח, הערשט די מאַכט,
ניט גענעראַל, נאָר זיגן וועט פאַעט,
דאָס קינד פון שלום ליגט אין מוטערס טראַכט.
שמעלאַפּ די שלאַכט!

ביסט אויסגעוואַקסן, ביסט אַ טאַמע און אַ זיידע שוין,
ווער האָט דעם קינד (קאַיען) צייכן אויסגעטראַכט?
אַ לויב צום לאַכעדיקן לעבן איז דיין קרוין,
די פרייד פון נייע דורות איז דיין מאַכט.
שמעלאַפּ די שלאַכט!

ע ס ט ר ע פ ט

עס טרעפט.

איך פיל, איך ווער באהעפט
מיט וויסמער, ווילדער וועלט.
דער מענטש אין מיר געוואָרן איז פארשמעלט.
איך ראַיע, ווי אַ חזיר, זיך אין קויט,
פארשיכור זיך מיט כלוט פון טויט.

מיין האַרץ איז האַרט — אַ קיזל-שטיין.
איך קאָן אַליין זיך ניט פארשטיין.
איך קריך אויף אַלע פיר, ווי פאַר דער אַדס-צייט.
כ'בין ווייט פון מענטש, איך בין פון שכל ווייט.
עס ציט צום דושאַנגל מיך צוריק.
איך שליידער זיך צום אַפגרונט פון אַ הויכער בריק.
איך גלויב זיך קוים, איך בין געפלעפט.
עס טרעפט.

עס טרעפט,

איך ווער באהעפט
מיט בלומען-בייטן, מיט בליענדיקע רויזן,
מיט סאַסנע-וואַלד איך טו האַרמאַניש הויזן.
איך בין אַ יש צווישן טויזנט.

איך חבר זיך מיט זון און רעגן.
דאָס ליכט פון טאָג איז מיין פאַרמעגן.
כ'דערקען אין מענטשלעך פנים מיין משפּחה;
עס גייט אין לעבן מיר זיין מערכה;
ווי קינדער זיינען אַלע אונטער מיין השגחה.

דער ים איז מיר אַן אויגן וואַסער;
דער העכסטער באַרג-שפיץ — מיין טעראַסע
פון וואַנען איך באַטראַכט מיין וועלטל.

נאך א שטורעם וועט א פייגעלע א טרעל טאן,
נאך אן אראגאן וועט זון א העל טאן.
פון דאנקבארשאפט וועט א הונט מיר לעקן.
עס וועט נאטור דעם מענטש אין מיר דערוועקן.
איך פיל איך בין מיט גוטער וועלט באהעפט.
עס טרעפט.

עס טרעפט —

איך ווער מיט מענטשן-פרייד באהעפט.
איך פריי זיך מיט די מייסער-הענט פון א רעמבראנדט.
עס שטרעקט נאך משה אויס צו מיר א פרייהייט-האנט.
ס'פארזיכערט מיר דעם מארגן איינשטיינס פנים
און מארקס און דארווין לעבן איבער אלע שונאים.
די כיתן דריי — בעטהאווען, ברעמס און באך,
זיי טרייסטן מיר אויף זייער שפראך.

און ליכטיק ווערט מיר אין מיין ווינקל,
ווען שלום עליכמס לשון גיט א פינקל.
און ס'וואקסט אין מיר דער דרך-אריין,
ווען ס'קומט צוגאסט ר' יצחק לייבוש פריין.

איך פיל איך ווער מיט פרייד באהעפט.
עס טרעפט.

פ א ר ט א ג ן

כ'האָב ליב אזוי די שטילקייט פון פארטאָגן,
ווען אויסגעצוואַנגן
עס האָט דער קאָס — די נאַכט — שוין דעם אַרומעט
און אויסגעטראָגן
דאָס ניי־געבאָרן לעבן האָט די ערד.
און כאַטש ס'איז לופט נאָך אַנגעזאַפט מיט אומעט,
אַנטשטומט געוואָרן זיינען די געקלאַנגן.

אין דו אַליין, כאַפּרייט פון נאַכטס יסורים,
ווערסט אויסגעפורעמט
פון דעם פאַרטאָג צום מאַרגן נייעם, ריינעם.
דו זעסט דעם טורעם,
וואָס ליכט פון מאַג וועט שמעלן אויף דער ערד
און דו וועסט אויסשמרעקן די הענט די קליינע
צו שיצן זיך ביים אַנקומען פון שטורעם.

עס ליגט אַ קילער כישוף אין דערוואַכן ;
ווען אַלע זאַכן
אַרום דיין זיין זיך האַבן אויפגעלייזט און איינגענורעט
אין שרעק פון קראַכן,
וואָס ברענגט די פינצטערניש אויף אונדזער ערד
און כאַטש עס האָט אין אינגעווייד געבורעט,
דו האַסט אין דעם פאַרטאָג דערהערט אַ לאַכן.

אַ, וויפל מאַל האָט ענד פון מאַג דערשראָקן!
דו ווערסט אַ זקן,
וואָס פּלוצלינג זעט פאַר זיך דעם לעצטן שאַטן.
דו הערסט די גלאַקן
פון מוים, וואָס הילכן אַפּ אויף דער גאַרער ערד.
דו האַסט געמיינט דו ביסט אין אים געראַטן
און ס'וועט אויך דיך פּריציטיק סוף פאַרלאַקן.

א, וויפל מאל עם האט מיט דיר גערלאפן;
דו קאנסט ניט שלאפן;
געווארן איז א שלאכטפעלד דיין געלעגער;
דיר דוכט — אן סופן
דיך פייניקן די דאגות פון דער ערד.
עס צילט אין דיר די פויל געהוימער יעגער,
נאר ביסט צום שוין פון דעם פארטאג דערלאפן.

פון דעם פארנאכט דו הערסט דאס שווערע טרעמן.
דאס איז א שפעטן
פון דעם וואס גייט אהיים מיט פולע קוישן,
אנשטאט א גלעטן
פאר מי וואס ער געשאנקען האט דער ערד,
באגלייט ווערט ער מיט טומל און מיט רוישן,
ווען אלץ אין אים א רגע רו מוט בעמן.

אזוי, ווייזט אויס, איז שוין פון וועלט דער סדר.
עס שרעקט כסדר
די פינצטערניש פון נאכט און אירע שמאנגען.
די ווענט פון חדר
ניט ווערן טייל באשמענדיקער פון ערד.
מיר ווערן פון א מאנסטער מאכט געפאנגען,
מיר הערן ווי עס שורשען שווארצע קליידער.

און ווי עס צילט א יעדעס קינד צו מאמען,
אזוי צוזאמען
מיר ווילן זייגן ליכט פון הימלס לאדנס.
עס שטארן שטאמען

ווען ס'נידערט דער פארטאָג אַראָפּ אויף דער ערד
מיט פּרישע, יונגע העלקייטן באַלאַדן,
וואָס לעבן-אויף די טויטע פּאַנאַראַמע.

דערפאַר האָב ליב איך שטילקייט פון פארטאָגן,
ווען אויסגעצוואַנגן,
ווי קינדיש קעפל, איז דער נייער מאַרגן.
אין רוים זיך טראַגן
די גוטע בשורות פון צעפּראַלמער ערד
און גרינג, ווי בלומען-בלעטלעך, זיינען זאַרגן
און דו אַליין ווילסט וואוילע ווערטער זאָגן.

ס י ג נ א ל ן

.1

א מעמעאר איז שוויגנדיק אראפגעפאלן.
ער האט זיין סוד פאר קיינעם ניט אנטפלעקט.
געוואָיעט ווילד עס האָבן קעגן אים שאַקאלן,
געזונגען סערענאדעס האָבן נאכטיגאלן,
געשושקעט האָט זיך דער אַרום פון שרעק,
זי שיקט ער ניט אַרויף אַהין געהיים־סיגנאלן.

.2

ווי פעסט געווען איז פונדאמענט פון שווערן באָדן
אויף גרינער און געטרייער מומער־ערד!
נאָר פלוצלינג האָט זיך אינגעווייד אין איר צעזאָדן,
די פעק פון דורותדיקע יאָכן אויסגעלאָדן,
און זיכערקייט פון אייביקייט צעשמערט
און אַפּשאַצן האָט קיינער ניט געוואָגט דעם שאָדן.

און ס'האָבן היהשע ניטדאָאיקע סיגנאלן
דערטראָגן זיך מיט שוידער פון דער טיף
פון אַקעאָן — צעברויזטע כוואַליעס אין ספיראלן,
וואָס האָבן זיך ווי בייטשן טויזנטער צעקנאלן,
ווי ס'וואַלט די ערד געטאָן מיט אים אַ שטיף.
אַ וואַנזיך־וויי איז אַלעמען אַצינד באַפּאלן.

.3

דן האָט אַרײַנגעזאָפּט די שלאַקסנדיקע רעגנס,
וואָס האָבן זיך געיאָגט אין גרויס געאײל.
זיי האָבן דיר פאַרשמעלט דיין גאַנג אויף אַלע וועגן,
געטראָגן שפּיזעלעך אין פנים דיר אַנטקעגן,
ווי ס'וואַלט געשאַסן אימען פייל נאָך פייל.
און דורכגעווייקט איז דער אַרום פאַר דיר געלעגן.

עם האָט דיך אויפגעשרויפט פון דונערן אַ קנאַלן,
עם האָט דיך דורכגעדרונגען וויכער ווינט.
דאָס זיינען דאָך געווען פאַרבאַרגענע סיגנאַלן,
וואָס וועלן טויערן פאַרזשאַווערטע צעפראַלן,
און אויפדעקן פון שוואַרצע היילן זינד
און גריבלען זיך און נישטערן אין כּף־הקלען.

4.

אַ, וויפל מאַל ביסטו אזוי פאַרגאַפט געשטאַנען,
כאַזאונדערט ווערטערלאַז דעם זונפאַרגאַנג,
און האָסט זיך איינגעהערט צום ריטמיש באַראַכאַנען
פון כּוזאַליעס אין די מזרח־מערב אַקעאַנען,
וואָס האָבן דיך באַגלייט אַ לעבנסלאַנג ;
דו האָסט געקוקט, געהאַרט, געפאַרשט, גאַר ניט פאַרשטאַנען.

דאָס שיקן דאָך זיך איבער שטענדיקע סיגנאַלן
די שכנים אונדזערע פון ריון מאַכט.
איין אויגנבליק — אין הימל שוועבן קאַטעדראַלן
און באַלד דערנענטערט זיך אויף זיי דער סוף פאַטאַלער
און ס'קומט דער שוואַרצער כּישופּמאַכער — נאַכט
און אַלץ וואָס לעבט ווערט פון אַ שטומעניש באַפאַלן.

5.

עס האָבן שטילערהייט צעהעלט אין דיר געזאַנגען,
ווען ביסט ביינאַכט אַליין אין פעלד אַרום.
דו האָסט דערהערט אַרום אַזעלכע צויבער־קלאַנגען,
צום ערשטן מאַל אין טיפעניש, אין יאָרן לאַנגע,
אין חלום זיינען זיי געקומען בלוין
און איצט אַנטבלויזט, צעברויזט גאַר לופטיקע פאַרלאַנגען.

געפינקלט האָבן דאָך די שמערן מיט סיגנאַלן
און אויפגענומען האָט זיי קלאַר די ערד.
באַלויכטן האָבן שוואַרצקייט גאַלד - און זילבער - שטראַלן,

געמורמלט רימשקעלעך און קוויקנדיקע קוואלן.
דו האסט מיט אפן מויל זיך איינגעהערט,
א הללויה האט אין דיר גענומען שאלן.

6.

פארצויגן האט א פייגעלע א פרישן ניגון,
געשמאנען אויף א מעלעווויזע-שטאנג.
די דינע מענער זיינען העכער אלץ געשטיגן,
זיי האבן אי געוואלט דערוועקן, אי פארוויגן
דעם קאכיקן ארום מיט דעם געזאנג,
ניט איכה-טאן, נאר ליד פון פרייד און פארגעניגן.

די וועלט וועקט-אויף אזוי דער פויגל אין פרימארגן,
אזוי גיט ער צום אויפשוואונג דעם סיגנאל
און ס'טויכן-אויף די לעבנס וואס פון נאכט פארבארגן
און ס'נעמען-אויף א שלאף דעם מענטשנס שווערע זארגן
און ווילד עס רוישט דער טאג, א וואסערפאל,
און שיקט סיגנאלן שוין צום קומענדיקן מארגן.

7.

און איבער דיר און אונטער דיר, אין אלע רוימען,
עס טראגן זיך סיגנאלן אן א שיעור.
מען זוכט ארום זיי, ווי א קינד דעם אפיקומן,
מען וויל געפינען זיי אין רויך פון ווייסן קוימען
און אומעטום דערפילט מען זי'ר באריר,
און ווארהאפטליך געווארן זיינען שוין די טרוימען.

מען ציט די שטריקלעך פון דער וועלט, ווי מאריאנעס.
וואו זיינען זיי די צויבערדיקע הענט,
וואס שטויסן-אפ און רייסן-אויף און פארגלעטן ;
וואס פאנגען דיך אין צאם, ווי מעכטיקע מאנעסן.
דער דארן ווערט אין פלאקער ניט פארברענט,
עס קאנען באמבעס ס'קליינע קעפל ניט צעפלעטן.

.8

פון יארן טויזנטער עם וואָרענען דיר סיגנאלן,
וואָס שטאַמען פון אייגן וואַרעם בלוט.
זיי דרייען זיך אין דיר ווי אויף די קאַרניוואָלן
פאַיאַצן, מאַסקעס, דאַמעס פּובקע אין וואַואָלן.
און ווער עם טראַגט אַ מיצל, ווער אַ הוט
און ווער עם וויקלט זיך אין אַדערדיקע שאַלן.

וואָס מער עם הייבן-אָן די שוואַרצע האַר זיך גרויען,
וואָס קלאַרער ווערט פאַר דיר באַשטימטער כלל,
דערזעסטו ווי דער שניי פאַרוואַנדלט זיך אין טויען
און וואַלקנדיקע הימלען צירן זיך אין בלויען,
און דו אליין ווערסט ליכטיקער סיגנאַל
פון פיראַמידן וואַוקס און טורעמדיקן בויען.

ל א ט ו ן

אויף מיינע שמאלע אקסל טראג איך שווערע לאסטן.
כ'מוז שלאגן זיך על-המא און אנהאלטן דאס פאסטן.
אזויפיל חובות בין איך נאך דער וועלט גאר שולדיק.
די זינד — זיי פאדערן, זיי מאנען אומגעדולדיק.
איך בויג אין דרייען זיך פון אלע לאסטן.

און וואו ס'האט אויסגעפלאצט צומאל א שטורעם שווארצער,
א צי געטאן האט ער די סטרונעס פון מיין הארצן;
און וואו עס האט א פלייך געטאן א שטראם פון טרערן,
עס האט די זארג אין מיר גענומען זיך פארמערן
און טעג די ליכטיקע אלץ מער פארשווארצן.

ניט פידל איז דאס הארץ, נאך דונערדיקער ארגל;
די מענער נעכטיקע זיך הערן ביזן מארגן.
ס'פארפאלגט דיך עופעלע פון אינדיע מיט זיין הונגער;
ס'דערשרעקט דיך מיטן בייזן בליק דער מענטש דער יונגער.
דאס קליינע הארץ איז דונערדיקער ארגל.

ניט דו געשיקט האסט דיינע זין צום טויט אויף פעלדער,
ניט דו געמאכט פון מארד און רויב האסט גרויסע העלדן,
נאך אפגעשטעמפלט איז אויף דיר נאך קינס צייכן
און זייער לעצטער גסיסה-רוף דיך טוט דערגרייכן.
ניט בלומען — קברים בליען אויף די פעלדער.

עס דראט דער פראקוראָר, די צייט, אויף דיר זיין פינגער;
ס'כאטויבן דיך די איכה-קלאַגן פון די זינגער.
און דיינע אוצרדיקע, אויסדערוויילטע אַבות
די פאלעס רייסן אָפּ און בעטלען גאר נדבות.
אויף דיר מען טייטלט מיט די חוץ-פינגער.

איך וויל ניט מיד ווערן צו טראַגן גרויסע לאַסטן.
איך וויל זיך שטעלן קעגן שונא דעם פאַרהאַסטן.
באַשערט איז מיר צו זיין דער דויער פונעם בויער.
כ'ויל אויפפראַלן אויפסניי פאַרהאַקטע טיר און טויער.
כ'ויל טראַגן ווי אַ חוב אַ הייליקן די לאַסטן.

כ'וועל גוממאַכן די עוולות — פאַר די נייע דורות ;
אַליין ניט שרעקן זיך און אַפשאַפן די מוראס.
כ'וועל אַניאַגן דערפאַר, וואָס כ'פיל זיך שולדיק, שולדיק.
כ'וועל צאַמען זיך אַליין און האַמערן געדולדיק.
עס וועלן בענטשן מיך די נייע דורות.

סיווערט שוין שפעט

ס'ווערט שוין שפעט.
עס טרעט דער גיבור איבער
די שוועל פון מושב-זקנים.
מיר וועלן דאך אינאיינעם
דערמאנען דעם על חטא...
עס ווערט שוין שפעט.

דער גרינער בלאט אויף שטאלצן דעמב
ווערט טעמפ. ער קנייפט די באקן,
די פארב זאל קנאקן.
נאָר צימרינג, גאלד און צונטער-רויט
דערווייטערט ניט דעם טויט.
עס גרייט זיין שוואַן-ליד דער פּאָעט.
עס ווערט שוין שפעט.

איז לאַמיר ברייטער עפענען די אויגן
און איינזאפן דעם האַב-און-גומס פון רוים.
און ווי אַן עופעלע די זאפמן זויגן
און וואָר פּאַרוואַנדלען אין אַ טרוים
און כוואַליעס-ברויז אין ווייסן שוים
און אין די שפייכלערס זען די זעט.
עס ווערט שוין שפעט.

איז לאַמיר, לאַמיר, לאַמיר —
גאָר אויסגלייכן דעם רוקן.
טאַמער

ווייל דער קונצנמאכער אונדז פּאַרצוקן,
טאַמער ווייל אונדז אַפּשרעקן דער הפּקר-יונג.
לאַמיר אים אַרויסשטעקן די צונג,
דער שוואַרצער שלאַק שיקן אַ גט.
עס ווערט שוין שפעט.

איז זאג: דער האַרבער האַרבסט דיר געפעלט.
ס'איז ניט דער סוף, דער עק.
ניט דורכנעמען ווי אַ קעלט
וועט דיך די שרעק.

אזוי פיל פירות רייצן נאָך דיין גומען,
אזוי פיל לענדער וואַרטן אויף דיין קומען.
גרייט פאַר דיר איז סופער-דושעט.
עס ווערט שוין שפעט.

און אז מען מאַלט פאַר דיר דעם אונטערגאַנג,
זויס, אז שוין פון לאַנג
ביסטו דאָ איינגעוואַרצלט אינעם באַדן.
ניט פאַרהאַקן וועסטו אַלע לאַדנס,
נאָר ס'וועלן פינקלען העל די שויבן,
אז די זון-שמראַלן פון אויבן
זאלן טאָן אַ לעצטן גלעט.
עס ווערט שוין שפעט.

און ווען ס'דערטראַגן זיך די הוילע טריט —
אַלץ שטאַרקער ציען זיך די פיס צום טאַנצן.
דו נעמסט אין וועג אַ קלוגן שמייכל מיט זיך מיט
און אַ זעקל פאַמעראַנצן.
און ווי עס סך-הכל'ט דער פאַעט
אין אַ ריטמישן סאַנעט,
אזוי וועסטו אַ שעפטשע טאַן, ווי אין געבעט —
עס ווערט שוין שפעט.

צ א ר 1

ווען געעפנט האבן זיך די שמארן
און אנטפלעקט די ליכטיקע קאזארן
און אנטרווען זיינען ווייען און געקלאגן
און דערהערט מען האט אין זוניקע פארטאגן
פייגלשע געזאנגען און געלעכטער —
איז פארפארן
ווינט אין קארן.

מיטאמאל א בלאז געטאן האט הארן :
ס'האט באוויזן זיך דער שווארצער ארון ;
הימל איז באדעקט געווען מיט רויטע פלאכטעס
און פארצוקט די זון עס האבן מארד-געשלאכטן
און גערעוועט האט בן-אדם : שעכטן, שעכטן!
אנגעווארן
האב איך יארן.

זוי די לעמער האט מען מיך געשארן.
יעדן טאג די פרייד האב איך פארלארן
און פארוואנדלט די פארטאגן אין פארנאכטן
און פון אויג געבליצט עס האבן די פארנאכטן
און געשטורעמט האבן כוואליעס בלוטיק רויטע...
דאן געשווארן
האט דער צארן!

פון דער נידער ביזן העכסטן גארן
האט צעפלאקערט זיך דער צונטער-צארן
און געצאפלט פיבערדיק עס האבן גלידער
און אין רוים צעמראגן האט זיך דער הארמידער
קעגן שווארצן ארון, קעגן די וואס טויטן —
קעגן יארן
וואס פארלארן.

ס'לעשן זיך וואולקאנען — מיינע יארן ;
אָפּגעקילמט לאַזוע — מיין זכרון.
בייגן זיך די פיס, די זיילן, צו דער נידער,
נאָר די הענט, זיי ביילן זיך אין פּוּיסטן ווידער
און אין מאַטער-מוח ווערט געשפּליטער.
אַנגעוואָרן
האַב איך יאָרן.

אַנגעזאַפט זיך האָט דער רוים מיט צאָרן,
ווי מיט זאַפט פון רויםע פּאַמידאַרן
און עס פּלאַמערן די פייערדיקע פּאַנען
פּאַדערן אַ חשבון, מאַנען און דערמאַנען
פאַרן כלוט געצאַפּטן, פאַרן לעבן בימער,
פאַר די יאָרן
אַפּגעפּאַרן.

ווי דער פּעכערדיקער פייער-דאַרן,
שפּרייט זיך העכערדיקער צונטער-צאָרן ;
ווי אַ ברויזנדיקע לאַזוע גרייט צום פּלאַצן.
ווי פון שטורעם-ים די כּוואַליעדיקע טאַצן,
ווי פון שמשונס אונטער-ערד געציטער...
רייף געוואָרן
איז מיין צאָרן.

צוואטן

עס לויערט הויך און העכער איבער מדברדיקן פלאך
א בארג א בייזער, ברוסטיקער, א מעכטיקער מאנארך.
נאר איינזאם איז ער תמיד, אפגעזונדערט און אליין.
אויף אייביק איז אזוי פארגליזערט אים באשערט צו שטיין.
עס קאן זיך קיינער דאך ניט אנווארעמען אין הארטן שטיין.

ניט ווייט פון אים, די הענט אויף אקסל, שטייען מחנות בערג.
ס'איז היימיש דארט. עס רירט א בארג אין בארג זיך נאענט אן.
ניט אלע זיינען גלייך. עס זיינען פרעמד די שטאמען.
עס האלטן העכערע די קלענערע אין צאמען;
ס'איז פריילעך דאך — עס זיינען אלע דא צוזאמען.

די היץ איז מוראדיק און גרויזאם, אויפן באדן וויסט.
ארויסגעשטעקט האט ערד אן אויסגעברענטע, שטייפע צונג.
נאר אין דעם לעבנלאזן רוים — א פאנארעמע;
עס יאגן זיך מוראשקעס, ניט צו פארזאמען
די אפטע טרעפונגען, דאס האלטן זיך צוזאמען.

ווי ווייט און רחבותדיק איז שטח פונעם האריזאנט!
ווי דראענדיק עס זיינען שווערע וואלקנס, גרוי און שווארץ.
נאר זון באשיצט די שטראלן-קינדער, ווי א מאמע.
די זון פארגייט, ווי ס'זאגט זיך אינעם ליד, אין פלאמען;
צונויפגעקליבן האבן פארבן זיך צוזאמען.

ווי ס'ענדערט, ערגערט זיך די מראה פונעם אקעאן!
נאר אנדערש קאן ער ווערן אויך — און רוען מאנאטאן.
די כוואליעס-זינגער איילן זיך צום ברעג, אין גראמען;
עס ווערן ענטפער דיר די זוימע, ווילדע ימען,
ווען זעסט ווי ס'האלטן זיך די וואסערן צוזאמען.

די וואסערן, די וואסערן, די זיגער קעגן ערד.
עס שלאגט זיי אָפּ דער פעלדז, נאָר טראַפּנס זיינען אייביקייט.
דאָך כראָוו עס שמרייטן זעמדעלעך, פאַראייניקט שיכט נאָך שיכט
און קעגן ים-הגדול שמעלט זיך פיצעלע געדיכט
און זינגט צום האָר זיינעם, דער ערד, אַ ליד, אַ לויב-געדיכט.

האַסטו אַמאָל דערפילט די צוגעבונדנקייט פון בוים,
פון וואַרצל איינגעזונקען טיף, ביז קלענסטן שפראַץ אויף שפיץ?
ווי פעסט באַשיצן אים די אויסגעפרואַזומע שמאַמען,
אַ וואַרע מאַכן צווייגן פאַר די בלעטער גראַמע.
אַ בוים איז אַ סימפּאָניע, וואָס הייסט „צוזאַמען“.

פאַרנאָכט, ווען שוואַרצע שאַטנס נעמען-אייין דעם טראַמפּאָר,
פאַרזאַמלען פייגלעך זיך אויף פולע צווייגן פונעם בוים.
זיין גרינער בלעטער-לאַבירינט באַשירעמט זיי און היט.
ניט אַ אַצינד קיין אַרט פאַר פרימאָדאַנעס סאַלאַ-ליד,
מען רעדט פון האַרצן זיך אַראָפּ אויף פייגלשן יאַריד.

און צווישן די מצבות פון מיליאָנען טויטע יאָר
עס שפרייזט אַרום דער אומרו-מענטש און זוכט און זוכט באַשייד.
ער איז דער בייזוואוינער פון אַ גראַנדיעזער דראַמע.
אַמאָל איז מעשה פון דער ערד אַ סינאַראַמע,
אַמאָל אויך אַ ראַמאַן פון אַ קאַפּריזנער דאַמע.

נאָר וויפל ס'ווערט צעפויקט פאַר אים די גלאַריע פון אַמאָל,
דערפילט זיך איינזאַם דאָ דער מענטש, צווישן שטיין און שטאַל.
דאָס לעבן אונדזערס האָט זיך זיינע מלא טעמ'ען.
עס הערט ניט אויף דער ווינט זיין וועקן, טאַראַראַמען,
נאָר מער ווי אַלץ וויל זיין דער מענטש מיט מענטש צוזאַמען.

עס שלייכט די עלטער זיך אריין, א וועטערען א גאסט.
אזויפיל שוין געזען, געהערט, און אלעס דאך פארזוכט.
האסט אויסגעטיילט דיין גאב — דיין לויבן און פארדאמען.
אנטרונען ווערן האט זיך דיר געוואלט מסתמא,
נאר האסט געפעדערט זיך — צו זיין מיט מענטש צוזאמען.

איצט זע איך דיך — געבויגענער מיט אלטימשקער דו שלייכסט.
זי הענגט זיך אויף דיין ארעם אן, דו טוליעסט זיך צו איר.
די לופט ארום — זי וויל ניט איינמאל דיך פארסמען,
מען דארף, מען מוז, די וועלט פון ביז און שלעכטס אויסראמען,
און לאמיר קעגן שונא האלטן זיך צוזאמען.

געפינסטו ניט קיין מיטל דאך אין דאקטארס מעדיצין,
געפינסטו ניט קיין פויג אין יענע „גוטע, פרומע“ רייד.
דו בלויכסט א קינד, וואס זוכט ביז לעצטער שעה א מאמען,
דער אנהאלט פון דיין זיג, דער טעם פון אלע טעמען,
איז האלדן זיך מיט מענטשן אייגענע צוזאמען.

די ערד — דער ייד

כ'האָב היינט אין בלאַט געזען אַ בילד פון קיילעך ערד,
אַ פנים רונדיק און צעקארבט ווי ביי אַ זקן.
עס האָבן טיפע זאָרג די הויט און־ביין באַשווערט,
דער לעבער־בליק — צעשראַקן.

אין זעלבן בלאַט געזען האָב איך אַן אַנדער בילד:
אַ ייד דערציילט זכרונות האָט פון בערגען־בעלזען.
אַנטבלויזטער אַרעם מיט די נומערן — אַ שילד;
די באַקן־ביינער — פעלדזן.

עס האָבן בילד פון ערד און בילד פון ייד פאַרפאַנגט;
געוואָרן זיינען פלוזלינג ענלעך זיי ווי ברויער.
באַלאַנגט די ערד דען אויך צו אַ געפייניקט פאַלק,
צעפליקט אויך — אירע גלידער?

אין רוים גענומען בילד פון ערד האָט אַסטראָנאָט.
ווי איינגעשרומפן, נעבעכדיק איז זי געוואָרן!
געזאַגט האָט ייד: עס קומט, עס גייט אויף אונדז פאַרצאָט,
די ערד, זי איז פאַרלאָרן.

פאַרטרויערט איז אין בלאַט געזען דאָס בילד פון ערד;
דאָס פנים פונעם ייד האָט אויסגעדריקט דעם צאָרן,
וואָס ס'האָט זיך אויער פון דער וועלט ניט איינגעהערט,
צום שאַל וואָס האָט געוואָרנט.

באַרימען מיר זיך דאָך מיט יעדן פלי אין רוים;
באַשיינפערלעך מיר זעען ווי ס'איז ערד צעלעכערט.
די רייד פון יידן טראָגן זיך פון יעדן בוים
און שרייען פון די דעכער.

דער שוואַרצער נביא

1.

פאר מאַרטין לומער קינג

זינג

אַ ליד פון טיפן צער, פון קלאַג.

זאָג :

אַמעריקע, דו ביסט אַ קאַרצער

פאַרן שוואַרצן.

דער נאַמען מאַרטין לומער קינג

פאַרקלינגט

די וועלט מיט גלויבן אינעם מענטש.

געבענטשט

וועט זיין זיין אַנדענק איבעראַל.

דער קנאַל

וואָס האָט פאַרשמילט זיין קול,

האַט אויפגעריסן באַרג און מאַל.

און זאַל

דער הילך פאַרבלייבן אינעם אויער

און טרויער

פאַרוואַנדלט ווערן וועט אין צאַרן.

דער האַרן —

שוּפּר פון באַפרייער

באַנייען

וועט די רייד פון מאַרטין לומער קינג.

איז זינג

אַ ליד פון לייד און לויב

און הויב

דערצאַרנט, אויפגעברויזט

דיין פויסט.

2.

ניט אָפּגעשטעלט האָט ווייסער לינטשער
דעם מאַרש פון מאַרטין לומער קינג.
די קויל וואָס האָט זיין האַלדז צעלעכערט,
ניט אַנטשמומט האָט דעם שאַל פון נביא,
ניט צוגענומען האָט די ערד זיין האַרץ.
עס קלאַפט אין טירן פון דער וועלט
די פעסטע פּוּיסט פון מאַרטין לומער קינג.
עס דונערט קול זיינס פּונעם הויכן באַרג
און רופט און רוישט און קלינגט :
איך האָב געזען אַ חלום וואָר...

אין ברודערשאַפט געגעבן האָבן זיך די הענט
די קינדער שוואַרץ און ווייס און ייד און קריסט
און ליבע שמראַלט אַרויס פון טענעסי און אַלאַבאַמאַ...

דער ייד אין מיר באַקלאַגט דעם שוואַרצן מאַרטין לומער קינג.
ווי מיינע אייגענע האָט ער און זייניקע
דורכגעמאַכט אין דרום-האַרענגל
גיהנום פון מיידאַנעק און אַשוויענטשיס.
מיר איז באַקענט די וואַנט פון געמאַ
מער פון ליידנדיקן שוואַרצן.

דאַס וואָרט פון נביא פון תנ"ך אַריינגעדונגען
האַט אין רוימן בלוט פון שוואַרצן מאַרטין לומער קינג
און אים דעם וועג געוווּן.

דער ייד אין מיר באַקלאַגט זיין טויט,
ווי אַ העלד געפאַלענעם פון וואַרשע-געמאַ.
זאַל צאַרנען פון מיין קעל דער אויסגעשריי:
ניט פאַרגעסן און ניט פאַרגעבן!

ניט אפגעשמעלט האט לינטשער־קלעניק
דעם מארש פון מארטין לותר קינג.
געארעמט גייט דער שווארצער נביא
אין פאדערשדיקער ריי
מיט ווייסן חסיד זיינעם.
ער פירט צום חלום אויף דער וואך,
צום לאנד באפרייט פון אלע יאכן,
צום בארג וואס שטראלט מיט זיינע טרוימען,
צו זון וואס שיינט אויף אלע גלייך.
און ס'שאלט מיט זיג און פרייד האס קול
פון מארטין לותר קינג.

ו ו ע ר ?

מיר וועלן גאנצע וועלטן איבערקערן ;
דערהערן
וועט אונדזער קול דער גרונט פון אקעצן.
מיר וועלן צאמען צארן-אוראגאן.

א שאקל טאן מיר וועלן העכסטע בערגער
און ערגער
וועט זיין דעם עקשן פון קדמונים אן.
ס'וועט כורעים פאלן שוין די מאכט פון טראן.

אין מדבר וועלן וואסער-פאלן שטראמען
און תהומען
אנטבלויזן וועלן זיך אויף אויבערפלאך.
פון אייביקייט די פעסטונג ווערט צעקראכט.

דיקטירן וועלן מיר דעם גאנג פון טייכן
און ווייכן
פון אונדז עם וועלן סודות פון נאטור.
מיר וועלן אנטאפן איר יעדן שפור.

באשטימען וועלן מיר די צייט פון רעגן
און פרעגן
עס וועט דערלויבעניש דער דונער, בליץ.
מיר וועלן זיין דער האר פון קעלט און היץ.

ס'וועט ווערן וויסער דזשאנגל העכסט מאדערן.
די שמערן
באשמעלן וועלן זיך אין טעלעפאן
מיט אונדז, צו זיין צוזאמען אין סעזאן.

א, יא. מיר וועלן וועלטן איבערקערן,
נאר טרערן
פון מענטשלעך אויג וועט אפשטעלן דען ווער ?
ווער ווייסט דעם סוד פון שמארץ, וואס ברענגט די טרער ?

דאָס פנים פונעם מענטש

דאָס פנים פונעם מענטש איז אַ לאַמטערן,
וואָס לייכט אין פינצטערניש פון נאַכט.
דאָס פנים פונעם מענטש איז אַ מילך־וועג שמערן,
וואָס מאַניעט מיט ניט־דאָאיקע באַגערן,
און פישופט מיט זיין יוגנט־פראַכט.

דאָס פנים איז פון ערד דער גלאַטער שפיגל,
וואָס בלייבט זיין אלטן האַר געטריי.
דאָס פנים פונעם מענטש דאָס איז דער זיגל,
וואָס ליגט אויף אייביק שוין פאַרריגלט,
נאָר שפאַנט אַרום זיך פראַנק און פריי.

אַ וואויל צו יענע זעלטן־שיינע פרויען,
וואָס פאַנגען מיט זייער אָנגעזיכט.
מען וועט זיי אַלע אוצרות אָנפאַרטרויען
און לאָזן שלעסער אין דער לופטן בויען
און וואַרעמען זיך אין זייער ליכט.

זוי וואַרהאַפטיק געווען איז אונדזער משה,
וואָס האָט באַשיידט זיין סוד פון בילד.
אַ, זויפל ווילדע וואַסערן עם רויען
אין טיפעניש פון דיר און טובלען, טוישן
געמיט פון אויג פון ווילד צו מילד.

כ'בין איבער וויסמע שפיצן־בערג געפלויען
און דאַרט דערקענט דעם מענטשן־בליק.
כ'האַב אין די פאַלדן פון אַ רעגנבויען,
דערזען באַוואַנדער פון די מענטשן־אויגן,
וואָס האַבן אויסגעלאַצט צום גליק.

דאָס פנים פונעם מענטש אויף דער לבנה
פאר יעדן איינעם איז דאָך קלאַר.
אויך זונען-אונטער-אונגען אונדז דערמאָנען
די מענטשלעכע געזיכטער און פאַסאַנען
פון נעכטיקן און נייעם דור.

און ווילסטו בלעמערן פון וועלט געשיכטע,
דאָן גריבל זיך אין מענטש-געזיכט.
אַט דאָ — אַליין געצילט זיך צו פאַרניכטן
און אַט — אַ נעם געמאַן זיך שלאַכטן שליכטן
און באַלד שמאַלצירט מיט בראַווער פליכט.

געפינסט די אייכמאַן-צורה אין אַ חיה,
די הויט פון פנים אויף אַ שלאַנג.
די ענלעכקייט איז דאָ אין ווילדע סמאָיעס,
פון דושאַנגל וועט דער מענטש זיך דאָך באַפרייען,
נאָר קינד (קאָיען) שמעמפל בלייבט אויף לאַנג.

דאָך איז דאָס פנים פונעם מענטש געבליבן
דאָס שענסטע פון באַשאַפ פון וועלט.
קיין גרעסער ליד האַט דיכטער ניט געשריבן.
אין קיינעם קאָן מען שמאַרקער זיך ניט ליבן,
ווי אין אַ פנים וואָס געפעלט.

אַ נאָז און אויגן, ליפן און אַ שמערן —
וואָס איז פאַר אייביקייט אַ ווערט?
דער שמייכל — קרוין, די עכטע פערל — טרערן,
די רייכקייטן פון וועלט צו אים געהערן —
צום פנים — מייסער-ווערק פון ערד.

ב א ר ו ו ע ס

געלאכט און אפגעחזקט האבן אייגענע:
ווי פאלט דיר איין זיך אויסמאן באַרוועס?
א מענטש אין יארן די זאל נאכטאן קינדער...

דאס גראַז אין פארק איז טאקע ווייך און גרין
און קילט מסתם די פיאטעס א מחיה,
נאָר וואו איז בושע, וואו? און וואָס וועט פרעמדער זאָגן?

נאָר כ'האָב די שטראַף־רייד ניט באַנומען.
עס האָבן ווערטער אַנדערע גערעדט צו מיר
פון טיפער, אַלטער, קלוגער ערד גערעדט צו מיר
און דורכגעדרונגען מיך פון פיס צו קאָפּ.

און אַפּגעצויגן האָט די ערד פון מיר די שימל־הויטן
און אויפגעפראַלט פאַרהאַקטע צעלן און קעמערלעך צעעפנט
אין גרעזעלעך געמונטערט האָבן: ווייכער ווער און צאַרטער...
צי חיונה פונעם באַדן, ווער אַ טייל פון דעם אַרום,
צעשפיליע זיך פון אינעווייניק און ס'וועט דיר ווערן גרינגער,
באַהעפט זיך מיט דער נידער און דערפיל דיין אייביקייט...

און ס'האַט אַ גלאַנץ געטאָן מיין בליק
און כ'האַב דעם מענטש אַרום באַדויערט,
דעם מענטש אין שוך־און־זאָק געפענטעט,
ווי ענג איז אים און שטייפיק...

איך האָב דערחברט זיך מיט גראַז פון מיינע קינדער־יאָרן;
איך האָב געקוילערט זיך מיט חב־ערד.
איך האָב דערפילט די וועלט אין מיינע פיאטעס,
איך בין געוואָרן שכן מיט דער טיף
און אַלץ אין מיר האָט זיך צעבאַרוועסט
און כ'האַב פאַרשמאַנען בעסער דעם אַרום.
איך האָב אַ וועלט געוואונען אין אַ רגע,
איך האָב אַ נייע וועלט באַנומען.

אַ וואָרנונג אין פאַראויס : עס האָט געשאַקלט זיך אַ טראַן ...
 אין קעניגרייך פון מויל — אַ קראַנקער צאָן.
 פון פנים האָט זיך אַ שמייכל אָפגעטאָן.

אַ נישטיק ציינדעלע, נאָר ווייטיק איז געווען גרויס.
 דאָס לעבן ניט געלאָזן גיין פאַראויס.
 געקומען איז זיין צייט — אַרויס, אַרויס.

נאָר איינגעוואַרצלט און באַפעסטיקט איז געווען ער שטאַרק,
 ווי אויף דער רוימער ערד אַ ווייסער באַרג ;
 אַ פעלדז אַ שפיציקער אויף פלאַך פון פאַרק.

זיך שיידן ניט געלאָזט מיט היים זיינער, דאָס מויל.
 עס האָט זיך בלוט געגאַסן דאָן, אַ גרויל.
 געבליבן איז אַ וואונד, צעלעכערט, הויל.

דער גאַנצער גוף באַוויינט, באַקלאַנט האָט אויסגעהאַקטן צאָן ;
 דאָס לעבן זיינס געשטאַנען איז אין קאָן.
 די מעשה לאָזט זיך אויס, די מעשה הייבט זיך אָן.

מיר אַלע זיינען דאָך, ווי ציינדעלע אין מויל פון וועלט.
 מיט וואַרצלען אינעם רוים זיך איינגעשטעלט.
 מיר שמעלן זיך אַנטקעגן טויטס באַפעל.

און ווי דער צאָן אין מויל, מיר ווילן בלייבן דאָ.
 מיר האָבן גוטע פריינט זיך איינגעשפאַרט.
 זיי טרייסטן אונדז מיט גומן וואָרט.

ה א ר מ י ד ע ר

דו הערסט זיך איין צום כרויז פון ערד און איר האַרמידער,
עס פיבערט אויף אין דיר דיין גוף מיט אלע גלידער,
דו ביסט אַ זשוואַנער טייל פון ריזיקן אַרום,
דו שוועכסט אין רוים, דו וועגסט אַ לויט —
נאַר גרינגער איז פון דיר דער טויט.

ס'איז בלויער פויגל שטיפעריש פאַרבייגעפלוין,
עס האָט פאַר דיר דער שטאַלצער כוים זיך איינגעבוין,
אין אויער האָט דער ווינט אַ סוד אַריינגעברומט,
און גוט געשמעקט האָט קעפל קרויט,
נאַר ס'האַט געדראַט דער קאַפּ פון טויט.

עס האָבן נאָך געקלאַג צעטראַגן זיך געזאָנגען
און האָסט געלאָזט זיך מונטער אויפן וועג דעם לאַנגען
און אַרעמס האָבן זיך געשמרעקט, גערופן : קום.
באַגענט האָט דיך מאַרקס און פרויד,
נאַר אויך געגלאַצט האָט אויג פון טויט.

עס האָבן דיך געשרייע פריינט אַרומגערינגלט,
די ווייטיקן פאַריאַגט, באַצינגלט און פאַרקלינגלט.
דו האָסט אויף ערד דערפילט זיך היימיש אומעטום.
ס'האַט קינד־און־קייט זיך דיר פאַרטרויט,
נאַר איינזאַם בלייבסטו פאַרן טויט.

און נאָך אַ טאַג און נאָך אַ נאַכט — דו ביסט געבליבן
און ביזן לעצטן אַמעס דיינעם ווילסטו ליבן.
און ווי דער גוף פון ערד דו ווילסט נישט ווערן שטום.
דו בליקסט אַרויף, דער הימל בלויט,
ער לאַכט זיך אויס פון שומה טויט.

צו א בארג

כ'ויל אַנקלאַפּן אין דיין מיר און דײַך פּרעגן,
ווער האָט פון דיר שטיקער פלייש אויסגעריסן?
ווער האָט דיין פרצוף אזוי צעראַפּעט
און די אויסגעטאַרטשעמע אַקסל צעהויקערט
און די האַר פון קאַפּ מיט די וואַרצלען אויסגעפליקט?

פאַרבאַרגן איז דיין עלטער, זי בלייבט אַ טיפּער מוד
פון דור צו דור, פון וועקסל פון די צייטן.
דיין שטייפקייט דענערווירט, דיין שווייגן פּראַוואַצירט.
עס ווילט זיך אַננעמען פאַר די שפּיצן-סקאַלעס
דײַך, אַ מרייסל מאַן אזוי
און ס'זאָל דיין האַרץ אַ קלאַפּ מאַן ווי אַ זייגער
און ס'זאָלן זיך אַנטפלעקן די בילדער פון דיין עבר.

אַט-די פאַרמאַכטע לעפּצן דינע שרעקן מיך, דערשרעקן
און ס'דוכט זיך אויס אַז דו טראַגסט אין זיך אַ שנאה
צום נעכטן און צום היינט, צו מיר און צו מיין דור.

וואָס שטעקט אין דיר באַהאַלטן, בייזער באַרג?
וואָס לאַזטו ניט קיין בוים באַשיינען דײַך?
קיין בלום דיין גוף באַצירן?
נאַר טראַגסט אַ קרוין פון נאַקעטן גראַניט
און דינע טיפּע קנייטשן זיינען וואַונדן-עדות
און דינע פּאַלדן דראַען ווי אַ מויל פון אַ קראַנקער חיה.

און ערגער נאָך פון אַלץ איז דיין שווייגן, שווייגן, שווייגן
נאַכאַנאַנד, אזויפיל דורות אַן אַ שיעור.
און אויב עס דערטראַגן זיך אַמאַל קולות פון דינע הויכן,
וואַיען די וויכער-ווינטן קאַלט און פּראַסטיק,
זיי געיאָגט פון דינע שטייפּע שטיינער.

און אויב די זון קומט, ווי א פענצטער וואָשער,
אויסשקראַבען דינע שויבן,
רוקן זיך באלד אונטער די שוואַרצע שאַטנס, דינע שטימונגען,
און פאַרוואַנדלען דיך אין אַ טרויער-פראַצעסיע.

איז וויל איך אַנקלאַפּן, באַרג, אין דיין פאַרהאַקטער טיר
איינמאַל און נאַכאַמאַל און שטענדיק ווען איך קום צו דיר
און פּרעגן דיך:
וועלכער אַכזר האָט פון דיר שטיקער פלייש אויסגעפליקט?
ווער האָט דיין ריזן-גוף אַזוי צעקראַצט און צעראַצט?

און מער ווי אַלץ גאַר איך דערגיין פון דיר
די סודות פון דיין נעכטן, פון דיין היינט און פון דיין מאַרגן.
דערפאַר וואָס איך אליין גיי אויס פון נייגיר
צו וויסן
וועגן מיין אייגענעם היינט, מיין נעכטן און מיין מאַרגן.

מאונט וויטני לאכט

מאונט וויטני לאכט מיט שפיציק-וויסע, ווילדע ציין.
אין שטראמען ציען זיך פארויס די לאנגע וויסע צעפ.
וואויל-יונגעריש ארויסגעשמעלט די אפגעקאלכטע אקסל;
דעם קאפ אריינגעשמעקט אין א באפוכטן וואלקן;
די אויסגעשפרייטע ארעמס רימען זיך: „כ'בין אויסגעוואקסן.“

אין גלייכער ריי — די גרויע קאמעדראלן פון די הארטיערעס,
וואס אטעמען מיט פרעסט, מיט אייז און זאווערוכעס.
די זון באזילכערט אלץ ווי מיט א שפיגל.
א שטאלצער הויערט איבער רוים מאונט וויטני.
ער איז אין דעם געוועט פאר הויך ארויס דער זיגער.

עס נידערן פאר אים די ברוינע אלעבאמא-בערג,
וואס ליגן אָנגעשפארט אויף שכנס פלייצע און פאפן,
ווי חיות פרעהיסטאָרישע, פארשטיינערט אין גראַניט,
צעבראסטעט אין דער ברייט, מיט פנימער צעראָפּעט,
מיט שפאלטן פינצטערע, מיט לעכער אין דער מיט.

אנטוישט און שפּלדיק עס ליגן אלעבאמא-בערג.
דער העכסטער באַרג, מאונט וויטני, שטייט מיט קאפ פארריסענעס
און חוזקט פון אלטע בערג אלעבאמא מיטן יונגן נאמען.
נאָר ווען אַ וואַלקנברוך צעיושעט זיך אין די סיעראַס,
פון מאונט וויטנים באַקן טייכן טרערן שטראַמען.

און אונטן גאָר, די בערג צופוסנס, לאַשמשעט זיך ווי אַ קעצל,
דאָס דערפל „סאַסנע איינזאמע“ און וואַרט אויף די טוריסטן.
עס בליט און שמעקט דער בעז, און אויבן זיינען פעלדזן וויסט.
און העכער נאָך, איז ווינטערדיק און גליווערדיק.
נאָר שעפן נחת קומט אַהער טוריסט.

און איך, א קינד פון לאדזשער פלאך און דאר און דלות,
בין מיט א פריינט געקומען דא אהער, ווי אלע.
זיך אויסגעצויגן אויף די בעטן פון א בארג ;
געשטאנען אויפן ווייסן קאפ פון מאונט ווימני ;
געטראכט : מיר קליינע מענטשלעך, מיר זיינען שטארק.

צוריקגעקומען זיינען מיר אין אונט אין „מאטעל“
ווי זיגער איבער פעלדו און פראסט און העכסטן בארג-שפיץ.
נאך אין מיטן נאכט מיך אויפגעוועקט האט פיינלעך קול —
געכארכלט האט מיין פריינט ... געקומען איז דער אמבולאנס ...
מיין פריינט געשוועכט האט צווישן טויט און לעבן אין שפיטאל.

דאס דערפל איז געשלאפן נאך פארמאג, געפינקלט האבן די
סיערא-שפיצן.

מאונט ווימני האט ארויסגעזויגן טיף די זונען-שטראלן.
נאך מיך האט נאכגעפאלגט מיין פריינטס געפיין ביינאכט.
און נישטיקליין בין איך געווען אין אנגעזיכט פון בערג.
אין ווייסן קיטל אויבן האט מאונט ווימני שטארק געלאכט.

פ ל א נ ע ט ן

1.

מיר זיינען גרייט צו שיקן שמאפעטן
צו ווייטע שכנים אונדזערע — פלאנעטן.
מיר ווילן זיך דערנענטערן צו זיי,
דאס פינקלדיקע ווינקעריי פארשטיין.

עס איז אונדז אויף דער ערד דא ענג געוואָרן.
משיח האָט געבלאָזן שוין זיין האָרן.
זיך אָנגעפרעסן מיטן לעבנס־פארס...
וועט אפשר בעסער זיין אויף שמערן מאַרס.

עס האָט זיך מענטש פון אַטאָם־צייט צעגענעצט.
די עקן פון דער ערד פאַר אים — אַ קורצער גרענעץ.
איז אפשר וועט דער מומיקער שמאפעט
אים ברענגען עפעס גומס פון אַ פלאַנעט.

ער שיסמ־אַרויף אין בלויען רוים ראַקעטן —
געצייג אין זיינע הענט, ווי מאַריאַנעטן.
עס כאַפּט־אַרום אַ פרייד, ווען טרעפסט אין ציל.
עס איז געוואָרן ווי אַ קינדער־שפּיל.

נאָר עמיץ רוימט־אַריין אַ סוד גאָר ניכטער;
ניט קינדערשפּיל איז דאָס, נאָר אַ פאַרניכטער.
מען קאָן זיך פּלוצלינג אַפווישן פון ערד.
איז ווערט דאָס האַרץ באַשווערט, דאָס אויג באַטרערט.

2.

עס לעבן זיך מענטשן אינאיינעם,
דאָס הויז האָט דערנענטערט די שכנים,
ניט צונעמען וויל מען ביי קיינעם.

דאך וועט מען יענעם ניט געשרויען
און קעגן אים א וואנט אויסבויען
און ביי דער טיר א הונט וועט וואַיען.

און ברידער גריסן זיך מיט שנאה
און בלוט פון אייגענע טוט רינען
און בלוט פאַרגאַסן ווערט כחנם.

וואָס דאַרף מען אין די הימלען פליען
און די שטאַפעטן שמאַרק באַמיען,
ווען שמערן אין די אויגן גליען.

איז אפשר צייט די צוים פאַרבֿרענען
און מיטן צווייטן זיך באַקענען,
מיט שכן דעם, מיט שכן יענעם.

3.

אָזויפיל טיפּקייט אין אַ מענטשנס אויגן,
אָזויפיל רחבות אין זיין בלוט.
און גוט איז, גוט
וואָס עופּעלע איז אַנגעזויגן
און זאַרגלאָז אין די אַרעמס רוט.

פאַראַן אָזויפיל צויבערדיקער וואונדער
אין וואַקס צעבליזן פון אַ קינד.
געשווינט, געשווינט
צום ערדיש לעבן מוטיק צוגעבונדן,
מיט זיינע מצוות, מיט די זינד.

אזויפיל פערל אין א וואסער-טראָפּן
און גינגאלד אין א הויפּן ערד,
און מוי באַטרערט
די פּעלדער אַנגעלאַדענע מיט סנאַפּעס,
מיט זעט פון שפּע רייך באַשווערט.

צעכראַסמעט ליגן אוצרות ביי די שוועלן,
פאַרמעגנס פּאלן פאַר די פּים
און זים איז, זים
פון קליינע פּייגעלעך פאַרמאַניק טרעלן.
פּרימאַרגן וואַלד איז פאַרצייט.

עס זיינען דאָ אין דיר אליין פּלאַנעטן,
געליבטע וואָס נאָך ניט באַרירט.
איז עפּן מיר,
זיי וואַרען אויף דיין קוש, אויף דייןע גלעטן.
זיי האָבן גרייט דיין עליקסיר.

ד ע ר א ק ע א ו

.1

דער אַקעאַן
איז אַ פּוּלבלוטיקער מאַן,
מיט תּאווּת, לעכצן און לוסמן.
ער יאָגט זיך נאָך רוים און נאָך רויב;
ביזן הימל אַליין זיך ער לויבט,
מיט ראַשיקע, רוישיקע קולות, פּוּלברוסטיק.
ער מיינט ס'איז קיין גרעסערס פון אים נישט פאַראַן —
אַזוי ווי אַ מאַן.

.2

ער כּראַפּעט אין שלאַף ווי אַ מאַן,
דער אַקעאַן,
נאָך כאַפּט זיך אויף פּול מיט רציחה,
און דאַן איז די וועלט אים נישט ניהאַ.
ער וואַרפט זיך און ווירבלט און מאַכט ווילדע שטיק,
אַרויף און אַראָפּ ביז ער ברעכט דאָס געניק,
נאָר אַ גלעט פון דער זון־פּרוי באַרוואַיקט אים דאַן,
אַזוי ווי אַ מאַן.

.3

גע'ירש'נט מלחמות, נקמות;
פאַרפּאַלגן אים טויטע נשמות.
ער קאַן זיך נישט געפינען קיין אַרט.
ער טראַגט אויף די אַקסל די לאַסטן,
באַרימט זיך מיט דעראַבערמע מאַסטן,
ווי מאַטראַסן מיט מוידן אין פאַרט.
נאָר ס'ווערט נישט געזעטיקט דער אַקעאַן —
אַזוי ווי אַ מאַן.

4.

ער וויל ניט ווערן אלט און גרוי.
אזוי ווי א פרוי
בייט ער פון כוואליעקע האר די קאלירן.
אט איז ער גרין און אט איז ער בלוי
און הנדלט זיך ווי א פרוי,
אבי די געליכמע ניט צו פארלירן.
און שמענדיק האט ער זיך אין זיגען אזוי,
ווי א פרוי.

5.

ער בלאזט זיך אן אמאל אזוי
ווי א פרוי,
און שווער איז אויסצוקומען מיט אים, דעם אקעאן.
דארפסט האלמן השבון פון זיין „צייט“ —
ביז ער ווערט צוריק א לייט.
נאר ווערט היסטעריש ער, ניט ווי א מאן.
ער קוויטשעט, ריטשעט, „אוי-ווי“ און „אוי“ —
אזוי ווי א פרוי.

6.

ער גלאנצט און שעמערירט,
ער סופלירט און קאקעטירט
און שמעלט זיך קיינמאל ניט צופרידן.
ער וויל דערגיין פון זיין דעם סוד,
די ממשלה איבער אים ווער ס'האט,
ווער מאכט אים שמיל, ווער הייסט אים זידן.
איז שטויסט ער אפ פון זיך און רייצט צו זיך אזוי,
ווי א פרוי.
נאר וועלטיקן וויל ער, דער אקעאן,
אזוי ווי א מאן.

די טרד דערציילט אַ מעשה

[צ י ק ל]

גליווער-קאַרניוואָל

ס'פאַרפּאָלגן מיך כסדר די מיליאָנען יאָרן —
די רויט־קאַלירטע וואַרנונגען פון יומאָס בערג.
דו קאַנסט זיי ניט פאַרגעסן, וואו דו זאָלסט ניט פאַרן,
זיי ס'זאָלט דיר נאַכגעשאַלט פון דאָרט אַ כישוף־האַרן;
דערמאַנען דיך אין אַלטן מייסטערס וואונדער־ווערק.

אַט־דאָ, אין שטאַט, עס הייבט דיך אויף צום הימלקראַצער
דער דריק פון קנעפל דאָך כמעט אין אַ מינוט.
ווער קאָן דעם פלי אין רוים פון סופער־דושעט דען שאַצן?
ער זויזט אין אויגנבליק די ערדישע פאַלאַצן.
דו ביסט דער פרינץ פון קיילעך־ערד און ס'איז דיר גוט.

באַצווונגסט דעם ברודער־מענטש צו גיין אין שלאַכטן;
דו עפנסט־אויף אַ האַרץ און נייסט־עס־צו צוריק.
דו עפנסט־אויף די שימל־היילן די פאַרמאַכטע,
כאַלויכטסט די וועגן אין די פינצטערע פאַרנאַכטן,
דו גריבלסט אין דיין „איך“ זיך צו געפינען גליק.

נאָר ווען דו גרייכסט די שאַרלעך־רוימע בערג פון יומאָ,
פון בראַיס דעם פאַרק די רייכע פאַרשטעלונג וואָס שטומט,
דאָן ווערן אויפגעברויזט־צעקולט אין דיר די בלוטן,
זיי ס'זאָלטן אויסגעגלאַצט די אויגן די „ניט־גוטע“,
זיי ס'זאָלט געפאַנגען דיך דער האַריוואָנט אַרום.

מיליאָנען יאָרן טוען זיך פאַר דיר אַנטפלעקן
אין אַ פאַרשטיינערטן און גראַנדיעזן שפיל.
פאַרגליווערטע, אומציליקע אַקטיוואַרן שרעקן,
זיי שטייען שטייף און שמאַר, נאָר האַלטן דיך אין וועקן
און שרייען ווילט זיך דיר, נאָר אַלץ אין דיר איז שטיל.

דער וויסנשאפטלער ציילט די יארן פון ספעקטאקל.
עס זאפט דאס אויג דיינס איין די שפע פון קאליר.
ווער האט געקאנט אזוי די ריון-בערג צעהאקן?
אמ-דא דערזעסטו פון באשאפער דעם סך-הכל,
אמ-דא האט ערד א פראל-געטאן פון סוד די מיר.

עס שטייען שמוס אין הינטערגרונט די פיל סטאטיסטן.
אין צענטער פון די בינעס גרויסט זיך „סטאר“ נאך „סטאר“.
וואס איז געווארן פון די מויזנטער ארטיסטן?
די זאווערוכעס פון דער צייט געשאפן מיסטן
פון די מעצטערס האבן און געמאכט צום נאר.

די קונסט און קינסטלער, שפילער-שכט און באזינגער.
געבליבן איז נאר מילן-לאנגער מאנומענט
פון רויםן קאלד-און-קולשטיין, די ריון-פינגער,
וואס ווען דו קוקסט אויף זיי, אין דיר נאך טיפער דרינגען.
זיי זאגן: ס'איז פון אונדו געבליבן הויכע ווענט.

מיר צויבערן מיט ראשי-קרייצנדיקע פארבן;
די צייט געמאכט פון אונדו האט גליווער-קארניוואל;
באקריצט אין שעלמיש-רעגנבוויגנדיקע קארבן.
געשטארבן זיינען מיר. מיר וועלן ווידער שטארבן.
פון הימל אונדו אראפגעשלעפט אין כף-הקלע.

איר אלע גלויביקע, איר זייניקע, איר אלע.
א, קומט, א, קומט אין יוטאס רויטע בערג אהער.
עס וועלן אייך די זונען אייביקע באשטראלן,
עס וועלן אייך די עדות פון דער וועלט באפאלן,
דערציילן וועט א מעשה אייך מחבר-ערד.

2.

וויסעניש מאַהאַווי (קאַליפּאָרניע)

דער באַדן געל, די גרעזער ברוין, די בערגער ראַסטיק, די היץ פאַרמירקנט גומען האַט, ביינאַכט איז פּראַסטיק.

אַן אויסשטעלונג פון בערג אין לויטערדיקן רוים, דו גאַפּסט און גאַרסט באַגרייפן מדברדיקן טרוים.

עס שטייען בערגער דאָ ווי אַלטע קירכן-גלעקער, אַ באַרג צעשפּאַלטן איז פון אַ געניטן העקער.

אַ שוואַנגעריקער באַרג האַט אויסגעטאַרטשעט בויך אַ שמרעק געטאָן האַט טורעם זיך צום הימל הויך.

און שוואַרצע בערג, ווי אַנגעצויגענע געשווירן און בערג ווי בערן, רינאַצערן און טאַפירן.

סאַלידע בערגער-קייט האַט וועג פאַר וועלט פאַרצאַמט. עס טראַגט אויף ברוסט אַ שמאַלצער באַרג מעדאַלן זאַמד.

און צייט האַט אויסגעבויט דאָ בערג — פאַלאַצן; דעם הימל אויסגעלייגט אויף האַרטינקע מאַטראַצן.

געקאַרבטע אַלטע בערג פון גודנעם לעבן מיד, קיין לעבעדיקע בריאה דאָ דערזעט מען ניט.

עס דראַען ווי מיט פויסטן די וואַלקאַנען-שפיצן; אויף העכסטע פעלדזן שטיינערדיקע וועכטער זיצן.

עס טראַגט אויף זיך דעם יאָך פון צייט אַ באַרג אַ ריז, נאָר איינגעשרומפן ליגט די ערד ביי זיינע פיס.

יהושוע'בוים פאַרשיקט אין וויסעניש מאַהאַווי, ער טראַגט דעם אורטייל זיינעם בראַווער פון די בראַווע.

אַ וועלט האַט דאָ געבליט, אַ וועלט האַט דאָ געקראַכט, געבליבן איז די שמערנדיקע זילבער-נאַכט.

רויזקאלירטע פעטע ערד און מדבר-זאמד און שטיין פון יומא;
 זילבער-שטראמען פון די בערג און ברוינע וואסערן אין טייכן;
 ארץ און קופער-שאכטעס אין די היילן, פולע פארמער-שפייכלער;
 פעסטע רויטע סאָסנעס איינגעוואַרצלטע אין טורעס-הויכן;
 ווייטער פּיאַנערן-שמאַט פון יומא שעפט פון אַלדאָס גומע.

דאָ האָט סקולפּטאָר-צייט פאַרקאַטשעט אַרבל און געשניצט די פעלדזן
 און געפאַרבת זיי מייל נאָך מייל אין פּלאַמיק-זוניקע קאַלירן.
 שטיינער-בריקן, היילן, רעגנבויגן-טויערן פאַרפירן;
 קאַמעדראַלן-שפיצן אויסגעהאַקט די העכסטע בערג צו צירן.
 ווייסן ניט טוריסמן וואו פון וואונדער פריער שמרעקן העלדזער.

שמאַט פון קעניאַנס, שמאַט פון בערגער-אַזערעס און מול-ברכה,
 דאָך האָט מענטש זיך ניט געפּעדערט צו באַהעפּטן מיטן באַדן.
 איז דער איינוואוינער מיט שטייפן, שמרענגן שווייגן אַנגעלאַדן.
 ס'איז פאַר אים דער נייער תושב ניט קיין פרייד, נאָר קוואַל פון שאַדן.
 האַרט און איינגעקרעמפּעוועט איז די מאַרמאַנישע משפּחה.

פעלדער — גרינע האַרזיאַנטן, וועלדער — ראַמעס אויסגערומע.
 זיגער און באַזיגטע פון מיליאַנען יאַרן דאָ זיך ביימן.
 קעניאַנס האָבן אויסגעשמעלט די בילדער פריי פון אַלע צייטן;
 קומען ווייסע, שוואַרצע שמורעמס אָן אויף רויטע בערג צו ריימן
 ווי אַ ניט-געצאַמטער גיבור, ווי אַ מילדע מומער — יומא.

דאָס אומשולד-טייכעלע

(דער „וואוירדאשין-טייך“ אין „זאַיאָן פאַרק“ אין יוטא)

עס הויערן זיי מויערן די רויטע בערג ארום,
זיי לוייערן ווי זעכטער ביי די טויערן גאַר שמום.
זיי טורעמען און גרויסן זיך צום הימל גרוי און בלוי
און אונטן מי פן זיך די קעניאַנס טונקעלער אַזוי.

די שאַרלעך-רויטע ערד פון יוטאַס ציון פאַרק,
וואו ס'קעניגט „ווייסער טראַן“, מיט מוראדיקן קאַרק,
די שפיצן-פעלדזן — ברוין און בראַנז און ראַז-קאַליר,
מיליאָנען-יאַריק גרייזן-כערג מיט רויט באַצירט.

געזעמל פון גיגאַנטן, שטאַלץ און שטאַליק אויסגעשמעלט.
אַט-דאָ איז קאַפּ געהויבן, דאָ איז הימלדיקע וועלט.
און יעדער טראַגט אַ נאַמען דאָ, וואָס קלינגט אָפּ איבעראַל:
„דער באַרג פון זון“, „דער טראַן“, „דער מאַיעסטעט“,
„דער קאַטעדראַל“.

און קומט אַהער דער מענטש, איז כאַפּט אים אָן אַ גרויל.
ער צימערט אַז פאַרשלינגען אים וועט קעניאַנס מויל.
צעפיצלען וועלן אים פון פעלדזן די ריוון-הענט;
געפאַנגען איז ער צווישן צאַרנדיקע ווענט.

נאַר שמאַלערהייט, אַריינגעפאַסט אַזוי אין זיילן שטיין,
עס פליסט זיך „טייכעלע פון אומשולד“ שמילערהייט אליין.
פון אויבן שפעטן-אָפּ פון אים די פעסטונגען, די בערג.
ווער האָט דאָס קאַרליקל דען אונטן דאַרט אַמאַל באַמערקט?

עס מורמלט וואַסער, געלאַסן איז זיין גאַנג:
זען נייגסט זיך, בייגסט זיך אָן, באַנעמסטן זיין געזאַנג:
„גוט מיין, אַז שמענדיק בין איך קליין און שוואַך,
עס קומט אַ צייט, שטורעם אויבן גיט אַ קראַך...“

די בערג די מעכטיקע צעכליפען זיך אין וואסערפאל,
עס לאזן זיך צו מיר פון אויבן טרערן איבערפאל.
עס קלאגן טרויעריק די בערג, נאך העכער אלץ איך לאך.
דער ווירדזשין טייך, די אומשולד צארט, געווארן איז א מאכט.

איך קלאפ אין פעסטונג-מירן און גרייך צום טראג,
פון הערשער-בערג א חשובן פאדער איך און מאן.
איך וויג דעם ווארצל טיף, דעם פונדאמענט איך גראב,
איך טראג אויף מיינע אקסל שטיינער דין און גראב.

דער שמורעם איז פארביי, די זון בארואיקט מיך און גלעט
און ווידער הייס איך „טויכעלע“ און שלאף אין שמאלן בעט.
די אומשולד רעדט ארויס פון מיר, איך זינג א שטיל געזאנג.
פון אויבן שטארן בערג אראפ אין האלמן מיך אין פאנג.

איך וויש די ליפן אפ און הארך די פרומע לייט.
איך ווארט אזוי געדולדיק ביז עס קומט מיין צייט.
זיך באווערן מיט וואלקנס איז די בערג באשערט —
צו מיר געהערט די טרער, צו מיר געהערט די ערד.”

5.

דער אַספּען-בוים

סאָסנעס האָבן ליב די טונקל, סאָסנעס האָבן ליב דעם שאַטן,
סאָסנעס האָבן ליב פון בערג די סאַמע הויכן.
לאַזט ניט דורך די זון־שטראַלן דער סאָסנע־וואַלד,
סודותדיק און פינצטער איז אין וואַלד און קאַלמ,
ווי עס וואַלט די פרייד פון ליכטיקייט געווען פאַרבאַטן.

אויפן וועג צו דעם גרענד־קעניאן, הויך, גאר הויך, אין צפון,
דורך די סאָן־פראַנציסקאָ בערג אין אַריוואַנאָ,
זיינען מיר אין העלן טאָג אַרויף אויף שליאַך
טונקל־גריין. פון ביידע זייטן — דעכער סכך,
ווילדער וואַלד פון יעל און סאַסנע, אָן אַ ברעג, אָן סופּן.

פינצטער מייל נאָך מייל, נאָר אַט האָט אָנגעהויבן בלענדן
זילבער־פּאַס און זילבער־פּאַס דורך שווערע שאַטנעם —
אַ געזעמל פון דעם ווייסן אַספעַן־בויים.
דורכגעריסן האָט די טונקל ווייסער טרוים.
ס'האַט צום העלן אַספעַן אונדזער בליק געמאַן זיך ווענדן.

טונקל־רויטע סאַסנעס, שטייף, געדיכט און אָנגעכמורעט,
מיטאַמאַל אַ ברייטער שמייכל פון די אַספעַנעס,
זוי אַ קרייז פון יונגע כלות אין געבלי,
ווי דורך שוואַרצע וואַלקנס העלער זון־צעבלי;
צווישן אַפּגעלעבטע זקנים — שיינענדיקע צורה.

ווייט און ווייטער מוראדיקער סאַסנע־וואַלד געדיכטער,
נאָר די זילבערדיקע שלאַנקע אַספעַנעס לאַכן.
ס'דוכט זיך, אַז די ווייסע ביימער, קליין אין צאַל,
ווערן גאָר די באַלעבאַטים מיטאַמאַל
און זיי פלאַנצן גלאַנצנדיקע הויכע ווייסע ליכטער.

שרעקן זיך ניט דינע אַספעַנעס פאַר די סאַסנע־זיילן,
לאַכן זיי זיך אויס פון דראַענדיקער פינצטער.
אומעטיקער בייזער קאַלטער אַלטער וואַלד —
מיטאַמאַל דער יונגער אַספעַן אים צעשמראַלט.
ווייסע פרייד באַהעלט דעם פחד פון די שאַטן־מיילן.

.6

צפון-ראנד פון גרענד קעניאן

(אימפרעסיע)

קלעקן,	אויסגעפוזמע באטאליאָנען
מעקן	שמיינער-פעלדזן.
די פאלאצן.	ריזן טראָנען
קראַצן	שמרעקן העלדזער.
סילועטן,	פעסמונגען-פאלאצן,
פלעמן	איינגעמויערטע סקעלעטן.
טראָנען-קעפּ.	ליימיק-רויטע בעטן
	פאַר שלאָפער-צייט.
אַ לאַנגע שלעפּ	שפאלטן פלאַצן.
פון אַ פרינצעסין	טעראַסן
פרעסן	ווי גאַסן
אויס די סקאלעס.	נאַענט און ווייט.
דאַרע כלות	שמיינ פון זאַמד,
רויטלעך זיך פאַרשעמט	שמיינ פון ליים.
אין דער פרעמד.	וועמענס היים?
ווען שמעלט מען די חופּה?	
די סלופּעס	
שמייען גרייט און	רויט און ראַסט,
אויסגעשפּרייט.	גרוי און גרוי,
	זון פאַרלאַזט,
קלינט-קלאַנג!	ווי אַ שפּין.
פון מיליאָנען יאַרן לאַנג	שאַמנס שוואַרצע,
פון גרענד קעניאַן	ווי קאַרצערס.
דאַס געזאַנג.	פלעקן

ס ע ק ו נ ד ן

זוי לאנג, זוי לאנג האָט זיך געבויט דער פונדאמענט פון ערד? צעשמערט קאָן ווערן ער, צעשטויבט, צעדרויבט אין איינציקע מינוטן לחלוטין.

ס'זעט עמיץ דוכענען און טאָן אַ פרומען פרעפל, און ס'זעט אַ צארטער, ציטערדיקער פלינקער פינגער באַפעלעריש אזוי אַ דריק טאָן גלאַטיק קנעפל, און קורצע רגע זעט מיליאָרדן יאָר פאַרשלינגען.

מיר ציילן שוין ניט מער די וואונדער און די וואונדן פון דורות מעכטיקע פון איצט און אלע צייטן. געקומען איז די האַרבע הערשאַפט פון סעקונדן, וואָס מאַכט אַ תל פון אלע נאַענטן און ווייטן.

די וואונדער פון דער שטאַלצער פאַלמע ביי מיין תויו, וואָס איז געשטאַנען נישטיקליין אַטראַגאָניט לאַנג. אליין האָט זי גענערט זיך און געוואָרן גרויס און אלץ אין איר געקלאַמערט האָט צום לעבנס-דראַנג.

די גרויסקייט פונעם פיצל-שפערלינג ביי מיין דאָך, וואָס פילנעזעט און נערט איר אויסגעבויטע נעסט און שרעקט זיך, זוי דער מענטש, פאַר פינצטערניש פון נאַכט און ווייסט, זוי ער, די גרענעצן פון זיין פאַרמעסט.

דער וויינענדיקער שפרייז פון ריו, דעם לייב אין שטייג, דער טיפער צער, די שווערע שאַנד פון זיין געפאַנגען... אַ יינגל שטייט דערביי און ווייזט דעם ריו אַ פּיג און ס'טוילט זיי אַפּ אַצינד דער שטח פון די שטאַנגען.

און הינטער זיי, אין קורצן משך פון דער צייט, פארוואַרצלט זיינען טיף און עכט און ליב די שטאַמען. עס האָבן זיך מיט זיי געגרויסט פאר וועלט און לייט די ביידע אָפגעשיידטע, ציטערדיקע מאַמעס.

און אַלץ וואָס אַמעמט אויף דער רחכותדיקער ערד, און הערט ניט אויף די זיסע זאַפטן אירע זויגן, האָט זיך מיליאָנען יאָר צעפרוכפערט און פאַרמערט און ס'האַט די שווערע לאַסט פון שפע זיך געבויגן.

געדולדיק, לאַנגזאַם, זאַמד אויף זאַמד און באַרג אויף באַרג, צעוואַקסט זיך מי. געאַרעמט, איז די לויזע וועלט געוואָרן שטאַרק און זיך צעבליט.

און העכער פון די העכער פון די בערג און רוימען און טיפער פונעם גרונט פון ים און כף־הקלע, האָט מענטש דערגרייכט דעם האַריוואַנט מיט זיינע טרוימען, ס'האַט מענטשלעך אויג אַרײַנגעדרינגען איבעראַל.

און וואָס האָט ער דערפירט צום היינטיקן סך־הכל ? עס האָט דער גולם זיינער זיך צעלאַכט און רו צעשמערט. געוואָרן אָנגעזאַפט איז מענטש מיט וואונדן, מכות; אַ שלום־שלוה ווינקל ערגעץ ער באַגערט.

געבויט האָט ער דעם פונדאַמענט מיליאָנען יאָרן. עס ווילט זיך ניט פאַרלאָשן ווערן אין סעקונדן. מיר זיינען אויסגעגאַרט נאָך ליכטיקע קאַיאָרן, מיט פעדים מיליאָרדן ערדיש צוגעבונדן.

און אלץ וואָס לעבט און ליבט און לויטערט אויף דער ערד
ווערט
אַ שותף אונדזערער און קומט אין ראָד אַריין —
צו זיין.

אויף אַלע אייביקייטן איז פאַרשריבן,
אַז ס'איז דער גרעסטער וואונדער איבער וואונדער,
וואָס נאָך מיליאָנען יאָרן איז געבליבן —
פון לעבן די סעקונדן, די סעקונדן.

אין א פארנאכט

די קילקייט פון דעם זומערדיקן בוך-השמשות,
ווען אלץ אין דיר נאך רו און שטילקייט גארט;
ווען מידקייט זאפט זיך איין אין בלוט, ווי טריבער נעפל;
ווען די געטרייע אויגן קלעפן זיך און קלעפן
און אויסגעלעכצט איז גוף נאך עפעס צארטס.

ווען וועלט ארום איז אויך שוין מאַט פון דעם גערודער,
און וויל איר קאפ א לייג טאן אויף א שוים.
ווען ביימער נייגן זיך צו זיכערדיקער נידער
און שארנדיקע שאַטנס ציען אויס די גלידער
און ס'ווערט די ערד פארוואַנדלט אין אַ הויז.

אַט דאָן קלאַפּט-אַן אין מיר דער טויבלעכער סך-הכל,
און שמרעקט די ביינערדיקע פינגער אויס,
און ס'שטעלן-אויס זיך אלע שולדיקע און זינדער
און טאַפּן-אויס דעם וועג מיט שמעקנס, ווי די בלינדע,
און עמיץ גיט דיין „איך“ אַ שטאַרקן שמוים.

דו זעסט, ווי ס'האַט די גאַנצע וועלט געטאָן אַ צימער;
די היץ געשלאָגן האָט, ווי אויסגעשריי.
און בלוט, אי רויט, אי ווייס, כסדר האָט גערונען
און איינער האָט דעם צווייטנס שמייכל ניט פאַרגונען,
און ס'טראָגט זיך איבער לופט דער ווייטיק-וויי.

ווען ס'איז דאָס שווייגן פון פאַרנאַכט, ווי ערב-שמורעס
און ס'הילכט אַרום, ווי זעגעכץ אין אַ וואַלד.
און איבער דעכער פייקלט פלוצלינגדיקער האַגל.
דו פילסט, ווי ביסט פון טאַג געוואָרן צוגענאַגלט
און קלוג געוואָרן ביסטו גאַר — און אלט.

דו ווילסט כאַנעמען זיין פון בייט און בוך-השמשות.
דו האַרעכט זיך איין צום קול וואָס גרייכט דיך קוים.
דו הייבסט די מידע הענט צו הימלדיקע רוימען,
וואו וואַלקנדלעך זיך מערן, ווי ביים ים די שוימען —
און ס'קומט צו-גאַסט צו דיר אַ ליבער טרוים.

נ ע פ ל - ה א ר ן

א גאנצע נאכט מיך האט געוועקט דער נעפל־הארן,
ווי ס'וויינט א מאמע־קו נאך קעלבל אין דער שטאל;
ווי ס'קלאגט דאס הארץ נאך לעבנס וואס פארלארן;
ווי ס'וואלטן מיטאמאל פון איבעראל
צוריקגעקומען יענע יארן.

פארשטעלט דעם ים עם האבן גרויע קולוארן
און הינטער זיי געדראָט האט מוראדיקער סוד.
און מאַנאַטאָן געוואָרנט פון געפארן
א הילפלאָזער דער נעפל־הארן האט
און דורך מיין וואנט גענומען שפארן.

און אפשר האט א מענטש פון טיפן תהום כסדר
ארויסגעלאזט דעם וואַיענדיקן טרויער־רוף.
איך בין געוואָרן וואַכעדיקער עדות;
עם האט א שוין געזוכט מיין גאנצער גוף
און ענג געוואָרן איז מיין חדר.

און אַטעמלאָז און מוראדיק איז נאכט געוואָרן
און אַליץ אַרום געווען איז פינצטער, שמאק און בלינד.
און ערגעץ האט א וועלט איר זין פארלארן;
און אין דעם נעפלדיקן לאַכירינט
פאַרצווייפלט האט גע'שופר'ט האַרן.

און אויפן ים געהויערט האבן גרויע שטאַרן,
ס'האט נעפל־נישטיקייט פאַרוויקלט דעם אַרום,
ווי ס'וואלטן ניש געווען אַמאל קאַיאָרן,
ווי ס'וואלט זיך אַלעמאַל געהערט דער ברום
פון בעטנדיקע בעמלער־האַרנס.

שמרעקן ליבלעך אויס די הענטלעך צו דער זון די בלומען,
 זוי א גאסט אן אנגעלייגטער וואלט צו זיי געקומען.
 טרויעריק פארמאכן זיי זיך אין פארנאכטן.
 זעט דער מענטש די וואנדער, גיט א קלער —
 ווער האט זיי געבראכט צום לעבן, ווער ?

שמיכלט נייגעבארן קינד און טוט א וועלט דערפרייען ;
 לויכטן אויף די פנימער און ס'לאזן אפ די ווייען.
 קינד, דו ניט-פארשמענדלעכס, קינד, דו ניט-באהאלפנס —
 וועלכע קראפט איז דיר אויף ערד באשערט ?
 ווער האט אנגעגליט דיין שמיכל, ווער ?

יאר נאך יאר דו גאפסט ווי הערלעך זיינען זון-פארגאנגען ;
 טאג נאך טאג דו גארסט פארשטיין די פייגלשע געזאנגען.
 ברייטער עפנט זיך דיין אויג מיט וואקס פון גרעזל.
 רייפער ווערט פון טאג-צו-טאג באגער.
 ווער האט אנגערייצט פארלאנגען, ווער ?

דיינע בלוטן טוען וועלט אין פייער-רויט באפארבן ;
 דיינע אוצרות וועלן מארגנדיקע דורות ארבן.
 דיינע וואנדער-אויגן וואנדערן און פרעגן :
 ווער האט אונדזער ערד מיט טרער באשווערט ?
 ווער איז מייסטער איבער רוימען, ווער ?

א הונט, א קאץ...

א פרעמדע ראכע קאץ האט מיך געפארשט,
אין פנים מיינעם פרוינטלעכקייט דערשפירט
און פארזיכטיק דערנענטערט זיך צו מיר
און אפגעווארט האט זי מיך ביי מיין טיר.

כ'האב אין פרימארגן אן א ציל שפאצירט
אויף איינזאמען און הארטן טראטוואר
און פלוצלינג האט צו מיר זיך צוגעשארט
א ברוינער מאַפּס מיט אויגן פול פון צער.

ער האט דעם רונדן קאפּ אראפגעלאזט,
איך האב די גלאַטע פעל געטאָן א גלעט
און שטומערהייט האט ער צו מיר גערעדט.
באגלייטן מיך שוין יעדעס מאָל ער וועט.

א בלויער פויגל האט גענישמערט שפיון
גאַנץ פרי אויף דער וועראנדע פונעם הויז.
ער האט געקוקט ווי כ'שפרייט די ברעקלעך אויס,
און זיך גערוקט צו מיר פאַראויס, פאַראויס.

עס האט באדאנקט מיר באַדן אונטער מיר,
ווען כ'האב באַוואַסערט טרוקן שטיקל ערד,
וואָס האט פאַר פרייד דאָס גרוי אין שוואַרץ באַקערט
און כ'האב געזונטן אראַמאַט דערהערט.

א הונט, א קאץ, די אלטע קלוגע ערד,
די זעלבע זון, וואָס אלעמען באהעלט. —
נאָר פון געבוירן אָן מיר עפעס פעלט
אויף דער מיט-אלדאָס-גוטס געשטאַפטער וועלט.

איך טראַכט: אזויפיל יאָרן אַפּגעלעבט
און ס'האט ניט אַפּגעטאָן זיך אונדויער שאַנד.
עס שטרעקט נאָך אַלץ ניט אויס אין יעדן לאַנד
א מענטש צו מענטש א מענטשלעך גוטע האַנט.

פויסטן

עס קלאפט די מאמע זיך
מיט ביידע פויסטן אין קאפ,
ווען זי פארלירט איר קינד,
ווי ס'וואלט געווען איר שולד.

דער זינדיקער זיך קלאפט על חמא
אין אייגן הארץ אריין
און שלאגט זיך מיטן שונא,
וואס ליגט אין אים פארמייעט.

דאס זיבן-יעריק קינד
האט זיך פארפאנצערט
קעגן ערשטן שונא זיינעם,
מיט די קליינע פויסטן.

און ס'האט מיין ארעם פאלק
געזעצט מיט פויסטן אין דער ערד,
צעבלומיקמע אויף שטיין-גראניט,
צעריסענע פון ווייטיק און פון פיין.

איז ערד געווען א מיר
פארשלאסן און פארריגלט;
איז פאלק א פויסט געווען,
וואס האט צעפיצלט שפיגל.

איז פויסט — שליח צו דער וועלט,
פאר אייביקייט א זיגל;
איז פויסט דער אויפברויז
פון צעשפרייטע פליגל.

דער לעצטער ווידערשטאנד
קעגן טויט אנטבלויזטן —
ווען עס הויבן זיך
די פויסטן.

פארטיליק און פארלענד

פארטריבן האט די גאס, געלאקט האט היים די שמילע
און ווי א מאמע איינגעזויגט האט שלאף.
נאר אומגעריכט — פאר וועלכע זינד און שטראף? —
האט אויפגעוועקט דיך א פארהוילן מעקען, בילד,
פון וויסע, גאלאפירנדיקע שאף.

דאס האט דער ווינטער-זוינט געבושעוועט ביינאכט
און זיך פארמאסטן אויף די ציגל-ווענט.
דו האסט אין אים דאס ווילד געוואָי דערקענט
פון מחנות קריגער, אויפגערייצט פון בלוט און שלאכט,
וואס האט זיך היים צעפלאקערט און צעברענט.

דו ביסט געווען באשיצט אין שטוב דיינער, דער פעסטונג
און ס'איז דאך ווינט גיט מער ווי שטויב און דרויב.
נאר זיין ארומיק ברומען האט באטויבט
און העפטיקער געוואָרן איז געביל, פארמעסטונג
אריינצודרינגען דורכן דאך און שויב.

דו האסט געמיינט — אט וועט דער ווינט דאך באלד אוועק.
ער וועט, ווי דו אליין, אויך ווערן מיד
און זינגען וועט די רן פאר דיר איר ליד.
פארוואס-זשע האסטו זיך געגעבן א דערשרעק
און מיטאמאל דערמאנט אז ביסט א ייד?

פארוואס האט וויכערדיקער ווינט צו דיר דערטראגן
דאס קנאלן, סזויסטשען פון דער טויטן-בייטש
פון הויך-ציוויליזירטן מערדער-דייטש,
וואס האט די שוועסטער דיינע פיר צום טויט דערשלאגן?
אט דאס געווען פון ווינט איז יאמער טייטש.

דו ליגסט זיך, ווי א פריץ, אויפן ווייסן בעט,
ארומגערינגלט פון די פעסטע ווענט,
נאך זעסט: עס שמרעקן זיך צו דיר די הענט
פון גוססדיקע יידן מיט א לעצט געבעט:
דעם נאצי־מין פארטיליק און פארלענד.

ניט שלאָפן לאַזט דער ווינט. ער קלאַפט צו דיר אין האַרצן
און רעוועט אויס פון וועלט די שווערע זינד
פון מאַמעס לעצטן קרעכץ, און פיין פון קינד.
און ס'זאַמערן די שויבן אין דער נאַכט דער שוואַרצער
און ס'לאַזט ניט רוען צאַרנדיקער ווינט.

צעטראָגן האָט אין לופט דער יידן־אַש
פון פעלדער מיסט, פון גריבער באַבי־אַר.
ער האָט געבייזערט זיך פון שאַנד און צער,
געקלאַפט דורך הויכע ווענט מיט רוגה־רעש,
געוואָרנט אז עס דראָט נאָך אַליץ געפאַר.

ק א ל ע י ד ע ט ק א פ

דו ביסט מיט זיך אליין אין רעגנדיקן אונט; עם שוויינט דער מעלעפאן, עם שוויינט די מיר. פון גאס דערטראגט זיך דער אלארם פון אמבולאנסן. א מענטש גייט אויס, אז וויי און וויינד איז מיר... דו קענסט אים ניט, נאר ס'האט דיין הארץ בארירט.

ניט לאנג צוריק ביסטו געווען אין וואלד פון יאדלעס, דו פילסט געזונטן אראמאט אצינד. אין די סיעראס-הויך האסטו דערבליקט אן אדלער. זכרון דרינגט אריין אין לאכירינט — דער בארג, דער וואלד, דער אדלער... אלץ פארשווינדט.

די צונטער-רויטע הויכע בערג פון יוטאס קעניאנס פארשווארצט געווארן זיינען מיטאמאל, ווען ס'האט זיי אויסגעפאטשט א זומער-עגן. א הילף-געטאן האט דונער מיט זיין קול, דערשראקן האט זיך הירש פאר ווידערקול.

כ'בין ניט געווען אליין אצינד שוין מער אין צימער. געשפייזט האב איך אין יעלאוסטאון א בער. געברויזט האט ווייסער גייזער הויך ארויף אין לופטן. געווארן ניי פאר מיר איז אלטע ערד. עם האט וואולקאנען-לאווע מיך באשווערט.

פארשווינדט דאס בילד... איך הער דאס רוישן פון מאשינען. פאר מיינע אויגן שווינדלט שווער א ראד. פאבריק איז אנגעזאפט מיט סמ'ענדיקע ריחות. מען בוקט זיך פאר איר מאכט, ווי פאר א גאט. א האר איז פארמאן, דו — דער אידיאט.

דו קוקסט ארויס, דער רעגן עסט זיך איין אין ביינער. געפאנגען האט דיך איינזאמקייט פון נאכט. דו ביסט אליין אצינד מיט דינע פעקלעך זארגן. און אימיץ וויינט אין דיר און אימיץ לאכט. ווער האט געשיקט נאך אים? ניט דא געדאכט!

זיי שטייען אויסגעשמעלט, ווי מחנות זעלנער אויף פארפאן,
 אין זוניקן פרימארגן, אויפן זאמד ביים ברעג פון אקעאן;
 די קורצע העלדזער שטרעקן זיך, ווען ס'פליט פארביי אן ערפלאן.
 און ווי אויף א סיגנאל, עס ווערט פון זיי א לופט-ארמאדע.
 דערבליקט דעם אַנקום פון אַ שיף האָט זייער טעלעסקאָפּיש אויג,
 צעגראַדערט האָבן זיך די מעוועס ווילד און גראַציעז פאַרנויגט.

די ברייטע פליגל ריטמיש שוועבנדיק אראָפּגענידערט
 פון בליציקע סטראַמעגישע מאַנעווערעס פון דער בלויער הויך
 און שפּיזיק אין די ברויזנדיקע כוואַליעס גלייך אַרײַנגעטויכט.
 באַהערשט דעם רוים זיי האָבן מיט די קוויטשנדיקע לידער:
 „דערלאַנג, דערלאַנג אַהער, דו פּרעסערישע שיף, דיין אָפּפאַל-שפּיז!“
 און גיכער, גיריקער זיי האָבן זייטנווייז אַרומגעקרייזט.

און זיגעריש צום ברעג דעם היימישן צוריקגעפּלויגן —
 די פליגל שוואַרץ, די ווייסע שמאַלע בייכלעך, ווי דער פּוכקער שניי.
 אין אַפּרו און אין פּלי צוזאַמען זיינען אייניק שמענדיק זיי.
 דער אַפעטיט איז גרעסער ווי די קליינע פיצלעך אויגן.
 אַמאַל דערהערסטו פּלוצלינג זייער שפּאַטיש לאַכן ביי דיין הויז —
 די פלייער פּונעם רוים, די שווימער אינעם ים, די בעטלער גרוים.

און ווערט זי מיד, געפינט זי רו אין מיטן ים, אויף שפענער.
 און פּראַוועט מען התבודדות, פאַרשווינדט מען אין דער פּאַלמעס קרוין.
 און אויב ס'געפעלט דיר ניט דער מעוועס קול, האָט זי דערפאַר אַ לויז.
 אַנשטאַט די ווילדע אויסרופּן און סקריפענדיקע טענער,
 באַווייזן וועט זי מיט די פליגל קונצן פון אַן אַקראַבאַט,
 זי וועט זיך האַלטן אין דער לופטן אַן געפּלאַטער, בויגיקרגלאַט.

נאָר פאַר אַ ליאָדע הינטל דערשרעקן זיך זיי מחנות מעוועס;
 אַ פּלאַטער-אויף אין לופט און רואיק לאַזט מען זיך צוריק אַראָפּ.
 ווען ס'קומט אַ מענטש מיט ברעקלעך שפּיז, זיי שטייען דאַנקבאַר
 אויף זיין קאַפּ.

מיט שמילע טייכלעך — שכנים; און ס'ארט זיי ניט דעם ימס גערעווע.
 און כאַטש זיי זיינען אויסגעפּאַשעט, אויסגערונדיקט, זאָט און פעט —
 באַלוינען וועלן זיי פאַר קרישל ברויט מיט לופטיקן באַלעט.

מ י י ס ט ע ר

ניט קיין הויקערדיקע קעמלען
דרעמלען
אין דעם מדבר פון דער ווייטן.
איבער בערג עם סטארטשען שפיצן,
קריצן
אין זיך איין דעם גאנג פון צייטן.

ניט פון העלפאנטן די רוקנס
בוקן
זיך צו שטראמען קוואליק וואסער,
ס'בייטן בערג פארנאכט קאלירן,
צירן
זיך אין פורפור־פאסן.

ניט די ווערק פון מענטשן־פינגער
זינגען
אויף די פעלדזן־בערג און טורעמס.
צויבער־צייט איר קונסט באווייזט דא —
מייסטער
איבער מיליאסן שטורעמס.

א פ י ק ו מ ן

האָפּערדיק געזעסן זיינען מיר ביים סדר; אַרבע כּוּסוֹת האָבן אויפגערוישט די טרוימען.
ניט גענוג געווען דער רייכער מיט, דער זאַטער—
האָבן מיר געלעכצט נאָך אַ שטיקל אַפּיקומן.

אַט אזוי איז לעבנסלאַנג פאַר אונדן געוואָרן
סדר־טיש מיט זעט און זויף, צום איבערשויםען.
שמאַפן מיר זיך אָן אַ שיעור מיט אלעס גוטן,
יאָגן מיר זיך גיריק נאָכן אַפּיקומן.

הייצן מיר די אויוונס מיטן אלטן אַפּפּאַל;
שפּאַרט צום בלויען הימל שוואַרצער רויך פון קוימען,
מוט מען וואַלקנדיקע סאזשעס שמאַרק באַקלאַנגן,
ווערן טרערן פולע מאַרגנדיקע זוימען.

קומען שטורעמס, קומען וויכערס, גרייכן אויער
פאַר די מענטשן טיפע סודות איינצורוימען.
ווער ס'דערשרעקט זיך און באַהאַלט זיך אין די היילן,
ווער עס שוועבט געמיטלעך אין די פרייע רוימען.

ביז דער לעצטער שעה פון צמצומדיקן לעבן
וויילט זיך יעדן איינעם טרוימען, טרוימען, טרוימען.
וועלן מיר פאַרלאַזן סדר־טיש דעם רייכן
און זיך לאַזן זוכן פּיצל אַפּיקומן.

ה א מ ל ע ט

זיי ווילן, נעכערך, אלע, אלע שפילן האמלעט,
נאָר יעדער איינער, אויף זיין אופן, איז אַ שטאַמלער.
מען טראַגט אין האַרץ גערעכטן צאָרן נאָך נקמה.
דאָס גאַנצע לעבן פאַלגט זיי נאָך אַ בייזער נאַמען.
מען שווערט כסדר טריישאַפט, ליבע צו דער מאַמען,
נאָר אין אַ ווילדער רגע טוט מען זיי פאַרדאַמען.
די טאַמע-מאַמע זיינען העלדן פאַר אַ דראַמע.

מען ווייסט דאָך, אז אין מענטשן איז פאַרען ניט איינער.
ווען גיסט אַ גריבל זיך און הייבסטאַן צו פאַרשטיין נאָר,
דאָן זעסטו זיך אויף לערער בינע, ווי אַ שפּילער.
די מענטשן פּרעגן באַלד: ווער איז ער און וואָס וויל ער?
אַ קעניג, צי אַ בעטלער; אַ חבר, צי אַ ברודער.
זיי רייצן דאָס האַרץ, אין קאַפּ ווערט אַ גערודער.
איז האַמלעט דען אַ מאַכט, איז האַמלעט דען צערודערט?

דער מענטש איז יונג און וויל געניסן פונעם לעבן,
נאָר בייזע שפינען שפּרייטן-אויס אַרום געוועבן
און ס'האַבן שטורעם אין זיין האַרץ זיך שוין פאַרזאַמלט.
ער זעט זיך אין דער ברויזנדיקער ראַל פון האַמלעט.
אומגליקלעך איז דער פּרינץ פון דענמאַרק אין זיין טראַכטן.
דער גייסט אַנטפּלעקט פאַר אים פאַרבאַרגענע פאַרדאַכטן:
דאָס בלוט, דער מוח, איז אַ שווערד און גרייט פאַר שלאַכטן.

און זיין צי ניט — אָט דאָס איז דאָך די עצם־פראַגע.
וואָס ווייטער, ווערט אַלץ שווערער שוין די לאַסט צו טראַגן.
מען מוז אַמאָל אויך גרויזאָס זיין, צו ווערן איידל.
די זומער־זון זי וואַרעמט גלייך, נאָר שיינט פאַרשיידן.
פון טויזנט צענדליקע אָן ערלעכער איז זעלמן.
זיי טוען מאַסקעס־אָן און ווייזן זיך פאַרשמעלמע.
ניט וואָס דו עסט, נאָר וואָס עס עסט דיך — איז דאָס וועלמל.

דער פאַסטוך פייפט, קאַנצאָריק טרעלמ, די קראַץ זי קראַקעט.
און ווי עס איז די פרוי פאַרשמירט, מען זעט זי נאַקעט.
און ווי ס'איז אַנגעגליט פון פרינץ דאָס שאַרפע ווערטל,
אַלץ רייצט דאָס מער געהער און גיריקער מען הערט אים.
די מתים זיינען אויסגעצויגן אין געקלאַמער;
דאָס לעבן זעצט אין האַרץ מיט שווערע אייזן־האַמערס
און אַלע, אַלע ווילן, נעכער, שפילן האַמלעט.

דיין האב-און-גוטס

(נטיטן גארפילד און זיין ליבער מערי,
צו זיין 75-יאָריקן געבורטסטאָג, געווידמעט)

דער קאָפּ, דיין האַב-און-גוטס, מיט ווייסן פּוך באַקרענצלט;
זוי לייכטנדיקע טורעמס ווערן דיינע אויגן.
די פּיס געשמאַנען זיינען פעסט און אויך געמענצלט.
דו האַסט די זאַפּטן פּונעם לעבן אויסגעזויגן
און וואו געדאַרפט — דערווידערט און זיך טיף געבויגן
און כוחות אָן אַ חשבון, אָן אַ שיעור צעטרענצלט.

איצט רומ אויף דיר אָן אויסגעקאַרבטער, קלאַרער שמייכל
און ס'לעכצן הענט באַרירן דעם אַרום און גלעטן.
און ס'איז דער היינט פאַר דיר אַ זכיה און אַ היכל.
און גרייט ביסמו זיך מיטן אַלטן שונא וועטן,
אַז וועסט נישט לאָזן אים אַצינד דיין שוועל באַטרעטן.
עס פעדערט זיך פאַר דיר דיין פאַנצערדיקער שכל.

די שכנים דיינע טרעפסטו מיט געניטע בליקן.
ס'באַנעמט די ווייען זייערע דיין וואַכער אויער.
ווען הערצער לאָזן זיך צעבראַסטען און צעפליקן;
ווען נעפל-איינזאַמקייט אויף ווייטע וועגן לוייערט;
ווען ווערסט געפאַנגען פון אַן עסנדיקן טרויער
און שווער עס ווערט די לופט און נעמט דיר וואַרגן, שטיקן —

אַ, דאַן דו הייבסט דעם קאָפּ און ס'גלייכט זיך אויס דער רוקן
און דאַס פאַרשלאָפּן בלוט דער:וואַכט און ריזלט העפטיק
און דיינע אויגן אין די האַריוואַנטן קוקן
און ס'ווערן אַלע צעלן פון דיין גוף באַהעפטיקט
און יעדער אבר ווערט באַשיצט, באַנייט, באַקרעפטיקט
און ס'הייבן מידע פּיס זיך רולאַז אָן צו רוקן.

אַט דאָן אַנטלויפסטו ניש פון יענעמס פיין און פלאַגן,
נאָר פירסט אַרויס אים פון צענדריימע, שוואַרצע היילן.
דו שטרעבסט זיין פחד־נאַכט פאַרוואַנדלען אין פאַרמאָגן;
דו ווילסט דעם אוצר פון דיין מוט מיט אים זיך טיילן,
ווילסט זיין פאַר אים אַ גומער טרייסטער און אַ היילער —
און גרינגער ווערט פאַר שכן שוין דעם יאָך צו טראַגן.

און דו אליין, ווען וועסטו אין טיר אַ קלאַפּ דערהערן
און ליכט אין אויג וועט ווערן מאַט און מיד, און מידער,
דאָן וועסטו טיפער זיך פאַרמראַכטן און פאַרקלערן,
און בלייבן וועסטו מייסטער איבער דינע גלידער
און ס'וועט דיין האַב־און־גומס געטריי דיר דינען ווידער
און פינקלען וועלן אין דער נאַכט פאַר דיר די שמערן.

ק ו ם !

קום!
איך האָב געזוכט דורך אומעטום,
קיין פרייד אָן דיר זיך ניט פאַרגונען —
נאָר דורך אין ערגעץ ניט געפונען.
גענוג אַרומגעבלאַנקעט קוואַר און שמום . . .
קום.

דער אָפגעלעבטער קאָן ניט ליבן.
אָזויפיל טרוימען אָנגעקליבן,
אָזויפיל גנאָד אין פולע קויבערס.
די זון גייט אויף פאַר די וואָס גלויבן.
זי עפנט די פאַרמאַכטע בלוס.
קום.

דאָס האַרץ, עס רייסט פון מיר אַ פאַס.
עס וואַרט אויף דיר די טומלדיקע גאַס,
עס גאַרט נאָך דיר די שמילע שוועל,
דיין פנים אין מיין אויג — אַ קאַרוסעל,
וואָס כוואַליעט, רודערט דעם אַרום.
קום.

אַ בוים האָט פון אַ בליץ זיך אָנגעצונדן,
אַ פלאַם געטאַן און ס'איז דער רויך פאַרשוואַנדן.
איך האָב געגראָבן און געאַקערט,
איך האָב געברענט, איך האָב געפלאַקערט.
איז איידער הערסט דעם לעצטן ברום —
קום!

דער פרעג-פויגל

ס'איז פרילינגדיק. די זינגער זיינען דא צוריק ;
זיי וועקן דעם פרימארגן אויף.
זיי קלאפן אין דיין שויב אויך אן. דו כאפסט זיך אויף.
עס האט דערוואכט דיין שטומער הויף.

זו הערסט צומאל — דער זינגער־פויגל זינגט ניט מער.
עס אלערמירט זיין קוויטש. ער פרעגט.
די ביימער זיינען דא, די צווייגן ווערן גריין,
דאס נייע גראז זיי תמיד שמעקט.

נאך אנגעזאפט איז לופט מיט שוועבל, רויך און סם,
און אלץ ארום ווערט אנגעשטעקט,
און פרילינג־פרייד ניט קומט ארויס פון פויגלס קעל,
און דער באוועג אין רוים אים שרעקט.

פון צווייג צו צווייג — א רוף, א פרעג, ניטא די רח,
ניטא דער שטיפערישער פלי.
עס גלעט די זון, נאך איבער איר א נעפל־גרוי,
ניט זיכער איז דער אינדערפרי.

דער אויפטו פון דער צייט. דער פרייער פויגל פרעגט :
וואס איז געווארן מיט דער וועלט ?
עס ציטערט בלימל פאר זיין אויפקום און זיין בלי,
דער יום־טוב פונעם פרילינג פעלט.

דעם פויגל שרעקט דער דונערדיקער קנאל פון דזשעט ;
ס'פארטיליקט באמבער־עראפלאן ;
ניטא קיין זיכערקייט פאר פויגל־נעסטן מער,
קיין היים פאר קינד ניט מער פארצן.

און דו אליין דערקענסט ניט מער דעם פויגל־מין ;
אנשמאט געזאנג, דו הערסט נאך שרעק.
ווען ס'איז פאר פרילינג־ליד, ניטא שוין מער קיין זון,
זיי וועסטו ענטפערן זיין פרעג ?

ברילן

1.

א, מראג ניט די טונקעלע ברילן!
עס וועט זיך דער הימל צעבלויצען,
עס וועט זיך דער נעפל צעטויצען,
עס וועט זיך צעהעלן דיין ווילן,
דו וועסט זיך מיט שטראלן נאך שפילן.

2.

און אויב עס שמעכט די וועלט די אויגן דיר,
ניט לויף באהאלטן זיך צו יעדער טיר.
עס וועט ניט העלפן דיר דער סאכארין און צוקער,
די ביטערקייט פון מויל דערגרייכן וועט דיין קוקער.
אריינדרינגען וועט יאמער אין פארשטאפטן אויער,
די רשעות פון דער ערד אויף דיר אויך לויערט, לויערט.

3.

ניט קנייפ די באקן אז די פארב זאל שטיין
און שמייכל ניט ווען ס'ווילט זיך מאן א וויין.
באשפרייך זיך ניט מיט וואסער-פון-קאלאן,
ווען ס'שלאגט דיר אויס א שווייס פון דורות אן.

4.

גלייך-אויס דעם רוקן, בייל די פויסט
און זאל דיין צארן ווערן גרויס,
און שמשירע אויס די שארפע ציין
און שפרייז אריבער שמאל-און-שטיין.
די שווערע לאסטן פון דער וועלט דערמראג,
ביז ס'וועט פארוואנדלען זיך די נאכט אין טאג.

5.

ביז ס'וועט דיין זודיק בלוט זיך קילן,
ביז וועסט באצווינגען צארן פון די ימען,
ביז אויסלעשן דו וועסט אויף בערג די פלאמען,
ביז גרויסע וועלן זיך זיי קינדער שפילן.
א, טו נאך אויס די שווערע, שווארצע ברילן!

אָפּגאַנג פֿאַרן

אָפּגאַנג פֿאַרן, אָפּגאַנג פֿאַרן, איבער בערג און איבער טאָלן
און ניט אָפּגאַנג פֿון הענט די לייצעס.
אָפּט געבליבן די אויף די ברייטע וועגן, אויף די סמעזשקעס שמאַלע,
ניט געזשאַלעוועט האָט יעדער עצות.

אויסגעווען אַ וועלט און דורותדיקע גלויבנס אויסגעמאַסטן.
אָפּגאַנג פֿון פֿריינט געוואָרן.
און פֿון אַלע שיינע רייד געבליבן זיינען בלויז די פֿראַסטע;
פֿון די שמורעמס איז אַוועק דער צאַרן.

ס'האַט זיך קאַפּ געזילבערט, האַרץ געפֿעכעט פֿון די לאַנגע לאַסטן
און ניט אויסגעגלייכט זיך האָט דער רוקן.
אַנגעוועקט שוין מיט צרות און געדאַרפט דערנאָך פֿאַרפֿאַסטן
און פֿאַר שטאַרקע בוקן זיך און בוקן.

אָפּגאַנג פֿאַרן, אָפּגאַנג פֿאַרן, אין דער הויך און אין דער נידער;
מיטאַמאַל אין זומפֿ געבליבן שטעקן.
לוינט זיך ניט דעם צאַנקענדיקן פייער אַנצוצינדן ווידער,
נעמט מען אין דער האַנט דעם אַנלען-שטעקן.

קוקסטו זיך אַרום, כאַטראַכטסט געמיטלעך גוט-באַקאַנטע לאַנדשאַפט,
וואָס דו ביסט אין לעבן דורכגעאַנגען.
ביסט געווען אַ קאַפיטאַן פֿון שיף מיט ניט-געטרייער מאַנשאַפט.
מער ווי איינמאַל האָט זי דיך געפֿאַנגען.

קומסט צוריק צו זיך אַהיים — און וואָס איז דיר פֿון אַלץ געבליבן ?
ס'האַבן אייגענע דוך אויך פֿאַרלאָזן.
נישטערסטו אין אַלע ווינקלען צו געפינען שפּייז און ליבע.
צוגענומען האָבן אַלץ די האָזן.

אָפּגעפּאַרן, אָפּגעפּאַרן און דו ווייסט ניט פון קיין גרענעץ;
און די לייצעס אָפּגעלאָזט אַ מידער.
און געבאַרן ווערט פון טיפעניש אַן אויסגעבענקטער גענעץ
און עס העלפן אים אַרויס די גלידער.

פרעגט מען דורך פון אַלע זייטן: „קאַפיטאַן, וואוהין און ווייטער?“
שמיכלסטו און זאָגסט: „גענוג געפּאַרן.“
שוין אַריינגעשטעלט אין שטאַלדעס פּערד-און-וואָגן האָט דער רייטער;
אָפּגעפּאַרן לאַנגזאַם ס'ביסל יאַרן.

ט ו ל י ע ז י ך

א, טוליע, טוליע, טוליע זיך צו הארטער וואָר און ווייכער ערד;
מיט ציין און נעגל גראַבל זיך צו דעם וואָס פילט און זעט און הערט
און זאָל ביז סאַמע לעצטן טאָג באַהעפטן זיך דיר זיין באַשערט.

און אַלץ אין רוים וואָס רירט זיך, אַטעמט, לעבט, דערגרייכט
די זעלבע שטאַמען;
ווי ס'האַלטן פרייע פייגל זיך אין אַלע צייטן דאָך צוזאַמען;
פאַר זיי איז איינזאַמקייט אַ וויסמעניש, אַ מדבר-פאַנאַראַמע.

נאָר מער פון יעדן לעבעדיקן מין עס ליידט דער מענטש פון כלל.
פאַרשפאַרט אין זיך אַליין, דעהערט ער עכאַדוף פון איבעראַל.
פון אַלע עקן ערד צעטראַגט זיך יאַמערדיקער הונגער-שאַל,

וואָס שטאַרקער איז פון נויטן טעגלעכע און לוסטן און באַגערן,
וואָס שווערער איז פון עלנטקייט וואָס נאַנט, פון וויי פון הייסע טרערן.
אַזוי-אַ ליידן תמיד די וואָס מער צו קיינעם ניט געהערן.

פון אַלע אוצרות אויף דער וועלט זיי בלייבן מיט אַ הינטל קליין;
זיי ברענגען פרישע בלומען אויף אַן אַלטן בית-הקברות שטיין;
און דאַרטן, אויפן גלות-לאַנגן פעלד, איז נוצלאַז דאָס געוויין.

און דער וואָס בלאַנדזשעט איבער געסלעך אויסגעהונגערט נאָך אַ פרוי,
דערפאַר וואָס ס'איז אים איבעריק צו זיין מיט זיך אַליין אַזוי,
דער הערט זיך איין ווי אַלץ אין אים ווערט אַנגעפילט מיט אַ געוואָני.

געוויין פון אייגן גוף איז גרויזאַמער פון אַלערליי געוויינען,
ווי ס'וואַלט די גאַנצע וועלט זיך אַנגעזעצט און וועלן אים פאַרשטיינען.
דער גרעסטער מענטש ווערט איינגעקאַרטשעט דאָן און קלענער
פונעם קליינעם.

דערפאַר איז טייער דער באַריר און ליב און זעטיקט אויפדאַסניי;
און אַלץ וואָס איז פאַרבליבן דיר צוילעצט איז איינשטעלן כדאי...
איז טוליע, טוליע, טוליע זיך צו דעם וואָס לעבט און אַטעמט פריי.

ק ר א ט ט ע ר ט

צעקארבטע אלטע טיפע קראמערס,
זוי אויסגעפליקטע שטיקער לייב פון מוטער-ערד.
די פאלדן, זוי פארנגליזערט בלאטיק בלוט,
פארטריקנט בלוט פון ווייטיק-וואונדן.
די זון, די ווינטן, האָבן דאָ-און-דאָרט פארלאַמט,
זאָן ס'האַט וואַלקאַן-געזועב פון ערד צעשטערט.

צעלעכערט זיי אַ זיפּ דאָס האַרץ פון ערד מיט קראַמערס
און אַנגעוואָרפן פחד אומעטום און איבעראַל,
און קיינער ווייסט ניט ווען וואַלקאַן וועט זיך צעיושען
און שפּייען פייער און גיסן בריענדיקע לאַזען
און שטילע האַרעפּאַשנע פריינט פאַרראַטן,
פאַרהילכן הימל-רויט מיט טויטן-שאַל.

אַזוי איז לעבן אונדזערס פול מיט קראַמערס,
מיט אויסגעפליקטע שטיקער האַרץ און לייב.
קאַלירלאַז איז פאַרלאַשן בלוט פון טיפע וואונדן.
די יאָרן האָבן הויט אויף אונדז געשונדן.
דעמזעלכן גורל איז געווען באַשערט די זיידעס, מאַמעס.
דער קאַכנדיקער צאָרן פון וואַלקאַנען בלייבט.

מיר זיינען עולה-רגל מיט די קינדער צו די קראַמערס,
מיר זייזן זיי די מאַכט פון דעם פאַרשלאַפּענעם וואַלקאַן.
צעכראַסמעט ליגט צעריסן אינגעווייד פון ערד.
און פרוכטלאַז איז איר בויך אויף אייביק.
עס גלויבט דעם הונגעריקן ניט דער זאַמער,
עס ווייסט פון רחמים ניט דער אוראַגאַן.

ס'איז אונדזער לעבן — מויל פון אַ וואַלקאַן און קאַלמער קראַמער.
מיט דראַענדיקער לאַזע רעגנט נייער דור.
מיר זיינען בליענדיקער ישוב ביי דעם פּוס פון פייער-באַרן,
מיר זיינען רוימע בלומען אויפן שוואַרצן באָדן.
פון פרייע פיגל הערן מיר געפלאַמער,
דערזאָכן פון וואַלקאַן באַלויבט אונדז דעם קאַיאָר.

דער אינווענטאר

דער אלטער קרעמער מאכט דעם אינווענטאר.
ער איילט זיך ניט. ס'איז היימיש אים א יעדע זאך.
ער איז דער שקלאף, דער מייסער און דער האר.
זיין אויג שאצט אפ דעם רווח (רעוואך), די געפאר;
די צייל-מאשין וועט אַנמערקן דערפאלג, צי קראך.

און דו אליין ווען אַנסט פון דין דעם גור,
אין רעגנדיקן טאג, זיך נעמסט צום השכון באלד.
דו נוצסט פאר דרויסנדיקן אינווענטאר
דעם גרעסטן טעלעסקאפ, דעם פאלאמאר,
דיין מיקראסקאפ די טיר פון אינוויניק צעפראלט.

און יא, דו ביסט געווען א העלד, א גבר (גוואר).
דו וואונדערסט זיך ווי האַסט דעם פיינט גאר אַפט באַזיגט.
אַ קנייף אין באַק פאַרדינסט דאָך דערפאַר,
כאַטש אַנגעקליבן זיך האַט טרער פון צער,
ווען דיין קאַמפּיוטער האַט זיך מיט דער וועלט פאַרקריגט.

עס שמעקט אַרויס אין דיר דיין צונג דער נאַר,
וואָס חכמה זיך, אַז שמיסט אויף שוועל פון אַ באַנקראַט,
אַז האַסט פון לעבן אַפּגעשפּאַרט די דאַר
און גראַד גאַר איצט האַט ער זיך איינגעשפּאַרט,
אַז שונא הינטער היינע פלייצעס דיך באַדראַט.

דו ווייסט פון לאַנג — דו מוסט מיט פּוס אַ שאַר,
איז פול מיט דיין געביין די אויבערפלאַך פון ערד —
די וואַרשע-וואַנט, די גרוב פון באַבי-יאַר.
פאַרמאַגסט אין זיך אַן אייגענעם ראַדאַר,
דו האַסט דעם אַנזאַג פון נייער צייט דערהערט.

דיך מונטערט אומגעריכט דיין אינווענטאר.
דו פרעגסט אליין: פון וואַנען נעמט זיך אַזאַ שלל
פון גלויבן צו באַזיגן די געפאַר?

דו זאָגסט: איך לעב, איך ליב, איך בין אַ גבר,
איך טרינק זיך אַן מיט מיס-חיים פונעם קוואַל.

קול דממה דקה

ווען ס'האט דער טאטע זיך געגלעט די ברייטע בארד
און ס'האבן לייכט געצוקט די דארע באקן
און ס'איז פון זיינע לעפצן ניט ארויס קיין ווארט —
דאן האב איך ניט געקאנט זיך רירן פונעם ארט,
איך האב דערפילט זיין קול פון דממה דקה.

און ליב באקומען האב איך זיינע אויגן דאן,
ווי כ'וואלט פון אים געקראגן צוקער-קאנדל.
געוואוסט: אין טאטנס שווייגן זיינען רייד פארטן.
ער איז ניט מער געווען דער בידנער ארעמאן.
ס'האט דלות אין עשירות זיך פארוואנדלט.

ווען שטוב איז פול געווען מיט הילכיק-הויכע רייד
און אויסגעפלאצט האט באלד א ויצעקן —
האט פאמער פלוצים זיך פון אלץ ווי אפגעשיידט,
געמורמלט האבן זיינע ליפן שטילערהייט.
איך האב דערפילט זיין קול פון דממה דקה.

און ווען כ'בין נאכגעגאנגען אים אין לעצטן וועג,
געזען אים אויסגעצויגן אויף דער מיטה —
איז מיין בר-מצוה דרשה אויך מיט אים אַוועק.
געבליבן איז ביי מיר ביז היינט פון זיין פארמעג
פון קול דממה דקה שטומע שליטה.

דערפאר האב ליב איך ס'צארטע שעפטשען פון פארטאג,
דעם סודותדיקן מורמל צווישן זאנגען.
און אַנגעשפיצט איז מיין אויער צום גוסס' זאג,
און וואך איז מיין געהער צום הארץ וואס נאנט און פלאגט
און איך פארנעם פון אויגן די פארלאנגען.

אזויפיל דינע קולות הערן זיך אין רוים,
אזויפיל ווערמער ווארטן אויף אַ תיקון.
דעם שענסמן קלאנג פון זיסן מויל דערהערט מען קוים,
די שטימע ליימערט זיך אין סודותדיקן מרוים,
די שטילע רייד אַ שטורעם־הארץ דערקוויקן.

עס מאַטערט־אויס דאָס העפטיק זעצן פון אַ פויק,
עס איז דערווידער דיר פון קראַ דאָס קראַקען.
דער גראַנער פונעם הפקרדיקן מאַרק וואָס טויג ?
עס היימערט־אויף מיט גלי און גלאַנץ מיין אויג,
ווען כ'קאָן דערהערן קול פון דממה דקה.

א פ י צ ל ע ר ד

אין אַנדענק פון שמעון טרייבוש

מיין גאַנצע ווערט
אין די פאַר אײל.

איך ווער באַהעפט
מיט וועלט, איך ווער.
ניט איינער טרעפט
מיין נייע ווערט
און ווערט געפלעפט.

איך בין אַ שטיין,
איך בין אַ באַרג,
איך בין געביין
פון ריזן-קאַרק.
כ'בין ניט אַליין

איך דאַרף ניט מער
ווי פיצל ערד.

ס'איז מיר באַשערט
צו זיין די ווערט
מיט גאַרער ערד.

מאָך פּלאַץ פאַר מיר.
איך דאַרף ניט מער
ווי דעם באַריר
פון פיצל ערדס
צעפּראַלטער מיר.

אַ הויפּן זאַמד,
זעקס איילן פּלאַץ
און אַפּגעצאַמט
דעם טייערן שאַץ
און איינגעראַמט.

געוואָי פון ווינט
און רעגן-נעץ.
דער טראָפּן רינט.
דער גוף, דער געץ,
אויך באַלד פאַרשווינדט.

איך ווער אַ טייל
פון קיילעך ערד.
דערצייל, דערצייל

א סקווער אין לאַס אַנדזשעלעס

די פאלמע טראַגט אַ שטרוימל
און שאַקלט זיך און ווינט,
ווי אַ לאַנגער חסיד ביים דאָזיגען אין „שמיבל“.
עס קאַלערט זיך אַ קינד
אויפן אַפגעשאַרן גראַזיק פעלד,
גלייך און גלאַטיק, ווי אַ וואַלגער־ברעט.

עראַפלאַנען בלאָזן זיך און שלוקערצן
און רייזן אין מיפן בלויען רוים
און אַמבולאַנסן אַלאַרמירן וועגן טויט
אויף דער נאַענטסטער עוועניו
און איבער ווייסע, אַפגעזיפמע הייזלעך
מיט קרומע רויטע דעכלעך
הויערן פון אַלע זייטן
זונקל־גרינע, ברוינ־פאַרברענטע
צעקניטשמע און פאַרנעפלטע בערג.

ווייס־קעפיקע מענער און צוגעפאַרבעט פרויען
זיצן אויף לאַנגע גרינע בענק,
מיד און מאַט פון לעבן־טומל
און וואַרטן אויף דער עס־שעה ;
וואַרטן אויף באַקאַנטע דורכגייער
וואָס באַזווייזן זיך ניט ;
וואַרטן אויף דער פאַרנאַכטיקער רגע
צו זאַגן איינער דעם אַנדערן :
עס ווערט שוין קיל. צייט צו גיין אַהיים.
ווי שפעט איז ? עס ווערט שוין שפעט.

א שאד פארלאזן ס'גרינע גראז
און בלויען רוים
און לאנגע דינע פאלמע,
וואס שאקלט זיך נאך אלץ
זוי א פרומער ייד, א חסיד.

אונטער גרינע פארהענגלעך
פון א סיקאמאר ביימל
האבן פייגעלעך פארצויגן א זמרל.
און ס'ארט זיי ניט
וואס מען הערט זיי ניט,
אבי חיגעלעכט.

עלעגיע לאַס אַנדזשעלעטס

עס וועלן מער ניט גלאַנצן
די בעקלעך פאַמערפאַנצן
אויף די שווער־באַלאַדענע ביימער.
מען וועט מער ניט פלאַנצן
אינגאַנצן
קיינ פירות פאַר טרוימער.

ווי אַ פּגאַר אַפּגעשוּנדן
די לעמאַנען סעדער
און די ניסדוועלדער פאַרשוואונדן
און די גרעזער אַנגעצונדן
און געפלינדערט האַט אַ יעדער.
ערד צעטראַטן האַבן שווערע רעדער.

וועט מען דאַרט אַ מויער בויען,
וועלן ווענט זיך גרויען,
וועלן וואַיען
עגבערס, האַמערס.
ווערט נשמה איינגעקלאַמערט
אַן אַ טאַטן, אַן אַ מאַמען.

וועט מען בענקען, טרוימען
נאָך די אַפעלסינען ביימער,
נאָך די פערעשקעס און פלוימען.
ווערן וועט דאָס האַרץ פאַרריגלט
צווישן שטיין און ריגל.
הויכט זיך ניט דער פויגל אַן די פליגל.

כ ו א ל י ע ט

ניט דער זעקער-זויגט און ניט דער שמערער-שמורעם —
ווער האט זיך צעברומט אין שטילן אינדערפרי?
א, דאס האבן זייסע פראנזן ביי די ברעגן
זיך צעשויבערט לוסטיק אינעם מארגן-גלי.

מ'האט פון אקעצן דאס פרוצן זיך געביטן
און געהנדלט גלוסטיק, ווי א כלה-מויד.
שעמעריט מיט זילבער-בלויע קארבן-פאסן
און גערונצלט אין א טונקל-גריין זיין הויט.

רוישן כוואליעס פריילעך, ווי א קינדער-גארטן;
ברענגען זיי מתנות, מושעלן און טאנג;
קלאפן-צו מיט די שטיינדלעך-טאמבורינען;
זאָרטן שלעפערדיקע פישערלייט אויף פאנג.

לאַזסטו זיך א באַרוועסער אויף זאָמדן-גרויפן,
צו דערפילן פרישן, קילן כוואליע-גלעט.
נענטער ווערט דער אַקעצן און זיינע רוימען,
הערסטו ווי א כוואליע מיט א זעמדל רעדט.

איז אַזור דער הימל און די לופט געזאָלצן
און עס רייצט דער ים דיך גיריק אין זיין שוים.
אין א זוניקן פרימאָרגן שטרעקסטו דאָנקבאַר
צו דעם לעבן דייןע קליינע אַרעמס אויס.

ה א פ ן - ד א מ ב ע (BREAKWATER)

צעבוכצעט ליגט אַ נאַקעטע די האַפן־דאַמבע,
באַזיגט פון טשעמפּיאַ, דעם אַקעאַן.
די כוואַליעס זינגען ריטמיש אויס זיין זיג אין יאַמבען:
קיין גרעסערער פון אים איז ניט פאַראַן.

און ראַסטי־בלומיק סטאַרטשען רוי די אייזן־שטאַמבעס;
פאַרלאַטעט, ווי אַ שלעפּער, איז בעטאַן.
דערגרייכונג פונעם מענטשן־מאַרך — די האַפן־דאַמבע,
שטייט פון די וואַסער־טראַפּנס דאָ אין קאַן.

און ווייטער־צו — די פעלדזן־שיצער לעבן האַפן
מיט שוואַרצן מאַך, ווי טרויער־באַנד, באַדעקט.
אַזוי ווי מענטשן שטייען זיי צום ים און גאַפן:
ווען נעמט צו נאַסער מאַכט זיינער אַן עק?

די לעכער פון די שטיינער, ווי צעפּוילטע ציינער;
דאָס וואַסער דרינגט אַדורך דעם שמאַלסטן שפּאַלט;
פון כוואַליעדיקן שקראַבען ווערן פעלדזן ריינער,
נאָר אַפּגעפאַרן זיינען זיי און אַלט.

די באַטאָליאַנען כוואַליעס קומען אָן אומענדלעך;
זיי רעווען ווילד, נאָר מורמלען מילד אין שוים;
זיי שלינגען פאַנצערס איין און שפּילן זיך מיט שפּענדלעך,
נאָר האַריוואַנט פון ים — איז וואַך, צי טרוים?

איז ים דער אַנגרייפער און ערד איז דער באַשיצער?
איז ערד — דאָס לעבן מיינס, און ים — דער טויט?
אויב האַרץ איז שמורעס־ווינט מיט דונערן און בליצן,
איז וועלכן האַפן האַב איך זיך פאַרטרויט?

צי זע איך שיפּ, צי מיראַזשן פון דער ווייטן?
דער ים פון ערד טיילט אַפּ מיין סילוועט.
געשטאַנען איז מסתּמא דאָ אין אַלע צייטן
אַזוי ווי איך, אַן איינזאַמער פּאַעט.

צו א פריינט

זיי ניט ווי צעשוויכערט ווילד-גראַז
אויף הפקרדיקן באַדן.
דאָס גרויסע פעלד איז דאָך
מיט נישטיקייט באַלאַדן

זיי ניט ווי די זלידגע פליג,
וואָס וואַרפט זיך אין די אויגן.
אַ לויב צום אויבערשטן
וואָס זי איז אַפגעפלוויגן.

זיי ניט ווי די גלאַטע אַזערע
מיטן פנים שיינעם.
איינמונקען די פים אין איר
עס ווילט זיך גאַרניט קיינעם.

זיי אַ פלאַנץ וואָס ציט זיך, ציט
און וואַקסט אַלץ שטאַלצער, העכער.
נאָר ביינט זיך איין ערשט דאָן,
ווען ס'זוערט פון איר אַ בעכער.

זיי אַ רויז, וואָס ווייסט איר ווערט
און וואַרנט מיט די דערנער.
זיי דער הירש וואָס הייבט דעם קאַפ
און שטרעקט פאַרויס די הערנער.

זיי ניט פייער, זיי ניט אייז.
ברי ווי זון און קיל ווי שאַמן.
זיי דאָס נאַקעט פעלד, נאָר נער
די זאַמען וואָס געראַטן.

זיי דער טראַפן פון אַ קוואַל,
וואָס גריבלט זיך אַן אויפהער,
נאָר קומט אַן זיכערער צום ציל,
זיי דער שנעלסטער לויפער.

ווער אַ בלאַט און ווער אַ פרוכט,
ווער אַ שייקער אַנגעבויגן.
ווער געזויגן און ווער געזאַנג,
ווער פון שטורעם — רעגנבויגן.

זיי דער ווינט, וואָס קיצלט, קנייפט
מיט זינגענדיקע זעגן
און מאַכט אַ וואַרע ווען ער קומט
מיט כמאַרעס און מיט רעגן.

ש ל ח מ נ ו ת ט ר ע ג ג ע ר

(מ״ן ליבן ד״ר הענרי קעלערמאן געווידמעט)

אז איך וועל דארפן לעצמן השבון געבן
פון פולן שויער מיינעם, פון מ״ן לעבן,
וועל איך זיך ניט בארימען און ניט זאגן,
אז כ'האב, ווי אמלאס, אונדזער וועלט געטראגן
אויף נעבעכדיקע פלייצעס מיינע,
וואס טוען מיך נאך אלץ באשיינען.

מ״ן הויזגעזינט געווען איז נאקעט־פארים
און דאך שטאלצירט מיט לופטערן די ספרים.
און ווען פאר טאטן כ'בין א גאנג געגאנגען,
עס האבן אפגעהילכט די טריט — געזאנגען
און האפערדיק געווארן זיינען וועגן
ווען כ'בין געווען דער שלח מנות טרעגער...

אזא געבליבן בין איך אויפן לעבן.
די פרויד פון עפענען א מיר און געבן.
און אויפדעקן די טאץ מיט גוטע זאכן
און זען ווי אויגן גלאנצן, באקן לאכן.
געצווייפלט האט ניט מער דער שטרענגער פרעגער,
ווען כ'בין געווען דער שלח מנות טרעגער.

עס וועט ניט העלפן דיר דאס נאגן, קלאגן.
דער זין פון לעבן — אויסטראגן און טראגן.
און ווער ס'האט אָנגעהאנגען זיך א גלעקל
און ווער עס צערטלט ווי א קינד זיין זעקל,
נאר איך האב אויסגעבעט א גוט געלעגער —
איך בין געווען א שלח מנות טרעגער.

עס האט די נויט געלערנט מיך דעם שכל.
ס'איז מ״יערער פון גאלד, דעם מענטשנס שמיכל,
דו גיי א גאנג און טראג א גוטע בשורה,
דעם שוואכן ברענגסטו מוט און זיך — גבורה.
און שטאלץ דיין ענטפער איז פאר ריכטער, קלעגער:
איך בין געווען א שלח מנות טרעגער.

א מענטש דארף האבן צייט

א מענטש דארף האבן צייט צו טראכטן און באטראכטן די גרויסע וואונדער וואס עס זיינען אים באשערט. דאס אלץ וואס אויג דערבליקט און אויער זינס דערהערט. דער אויפגאנג פון פרימארגן, בייט פון די פארנאכטן, די הערשנדיקע רו און שוידער פון די שלאכטן. קאפריזן אויסמערלישע פון דער קראנקער ערד.

דער מענטש דארף אפשטעלן זיין יאג, דעם הענדום-פענדום, אליין א ווארע מאכן שטילערהייט אין זיך און עפענען די לאדנס פון זיין פעסטונג — איך. און אויפנעמען דעם גרום פון רוימען און פון לענדער; פון אלע די וואס וועלן זיך צו אים נאר ווענדן; פון דעם וואס פליט צו מארס, צי ווי א זשאכע קריכט.

דער מענטש דארף מאכן דין וחשבון פון ירושה געבליבענער פאר אים פון ערשמער, אדם-צייט. און גריבלען זיך און נישטערן אין יענער ווייט. ניט לאזן פאלשקייטן די אמתן פארטושן. צעשטויבן שקר און מיט אמת זיך צעקושן. באנייען אייביקייטן און זיין אליין באנייט.

דערגרייכט די ראנד פון אנגעלאדענעם סף-הכל דערשרעקט זיך ניט דער מענטש און פילט זיך ניט פאריאכט. זיין לעבן איז געווען א גומע, פולע וואך. און קומט די צייט, ער נעמט אין וועג אריין זיך פאקן, וועט פלאקערן אויף שפיץ פון טורעם העל זיין פאקל און בשורות פריידיקע עס וועלן קומען נאך.

פאראן אזויפיל צו פארלויבן און פארטאכטן, אזויפיל וואסערן דאס קליינע אויג באטרערט. א לאסט א מאכיקע דאס מענטשן-הארץ באשווערט. מען דארף אן עפן טאן די קאסטנס די פארמאכטע, דערגיין צו אוצרות פון נביאים אויסגעלאכטע — א מענטש דארף האבן צייט צו טראכטן אויף דער ערד.

א פ נ י ם

אויף מענטשנס פנים ליגט פון וועלט דער שטעמפל
און פלאנעטן אין די אויגן אפגעשפיגלט.
ס'ווערט פון אלטן פרצוף א נרתימד לעמפל,
דורות לעבנס זיינען איבער אים פארזיגלט.

הזשאנגל-וואלד אין די געדיכטע, קוטשער-אווע האר;
שמעקעדיקע זאנגען-סנאפעס אין א מידלס צאפ.
אינגעזאפט האט ס'פנימל פון קינד שוין דעם קאיאר;
שטאלצער שפיץ פון בארג אין מענערישן קאפ.

פעלד צעמעזשעט — אויפן הויכן, קלוגן שטערן;
מדבר-פלאנץ אין אויסגעשטרעקטן, שטייפן אויער.
בופלאקס — אויף הארעפאשנעס נאקן שווערן;
און די פלייצע — זכר פון א בבל-מויער.

ברעמען צארטע, ברעמען ווילדע, ווי א מושל קליין;
וויסע לאנגע, וויסע קורצע — קארן-פעלדער צווייט.
נעזער דיקע, נעזער דינע — פרעהיסטארישער געביין;
פיינ-פארמירטער קין אין מייסטער-קוזניע אויסגעשמידט.

ליפן קאנען ווי די שלאנגען זיך צעשיפען,
ליפן זיינען דאמבעס, רויטע וואסער-פאלן;
ליפן קאנען ווי די הימלען זיך צעכליפען,
ווי די גראזן שעפטשען, שוימען ווי די קוואלן.

פעסטונגען פון מיטלאלמער זיינען ווייסע ציין
און א קליינער רויטער לויטן איז די צונג.
ווייכע ליפן קושן טעג וואס קומען און פארגיין,
צארטע ליפן, ווי די הימלען, בלייבן אייביק יונג.

טײלמאָל איז דאָס פנים אָנבליק פון לבנה
און אַמאָל אין שטורעם־וואַלקן איינגעקלאַמערט.
ס'איז אַ פנים אויך — פון בלומען אַ וואַזאָנע,
ס'האַט די שווערע צייט די שליפן אויסגעהאַמערט.

זונען־אויפגאַנגען אַרײַנגעוועכט אין מענטשנס הויט ;
וויסע מינעראַלן־שמראַמען בלעזלען זיך אין מויל.
ס'האַבן סודות וועלטישע אין פנים זיך פאַרטרויט
און געזאָגט האָט קול פון אייביקייט : ס'איז וואויל, ס'איז וואויל.

נ א ר ט ו ר ן

די בערג —
א געזעמל פון בופלאַקסן, העלפאנטן און קעמלען —
שלאָפן שוין געשמאַק און רואיק.
שוואַרצע סילוועטן
היטן זיי און גלעטן.

אין טאָל —
דאָס שמעטל: א צירק־קאַרניוואַל,
א זיג־פאַראַד, וואָס די בערג אַרום
זיינען שוין פאַרשוואַונדן.
עס שוויבלען די וויזיעס
פון די טעלעוויזיעס.

אין שוואַרצן הימל
קאַקעטירן אַ פאַר שמערן;
ווייסע פינטעלעך
וואָס ווינקען זיך איבער.
ווילן זיך פאַרמעסן מיט די ליכט פון שמעטל;
קומען זיי צוהילף קאַלעגן־שמערן,
טוען זיי זיך מערן.

אין אַ שטיבל אונטן
ווערט געשמילט אַ הונגער.
אין אַ שטיבל אונטן
פיבערט אַ קראַנק קינד.

אין אַ שטיבל אונטן
האַט אַ שמערן זיך פאַרלאָשן.
עס האָט דאָס גאַנצע שמעטל
אַנגעוואָרן ס'לשן.

נומערן

אין הייסע טעג ער טראגט א העמד מיט לאנגע ארבל ;
רחמנות-בליק צו זיך ער וויל פארדעקן.
פארנעסן מוז ער נעבעכדיקע רייד, פון שטארבן.
עס קאן קיין שוידער-מויט אים נישט דערשרעקן.

נאך אין די אייגענע פיר ווענט, בינאכט אין הדר,
דערזעט ער זיך אין ארעם, ווי אין שפיגל.
פארשטייען אויסגעצייכנט אויפן וואונק זיך ביידע —
די נומערן אויף הויט האט הארץ פארריגלט.

נאך אנדערש איז מיט ווייב. א גאנצן טאג אנטבלויזן
וועט זי די האנט — אין הערצער איינצופרעסן.
עס קומט די נאכט ווען ביידע ארעמס דארפן הויזן,
דאן וויל זי אין די נומערן פארגעסן.

נאך נומערן נישט הערן אויף זיי צו דערמאנען
אין קאנצענטראציע לאגערן, אין שאמנס
פון קינדער אומגעקומענע. ווען וועלן קאנען
דען מענטשן זען, אז גרויב איז נישט פארשאמטן !

די קליינע נומערן זיי זעצן ווי מיט האמערס
און פלאצן אויס אין העשנדע געוויינען.
זיי בענקען נאך די אומגעבראכטע יונגע מאמעס,
א דור נאך וועלכן ס'זאגט נישט קדיש קיינער.

די נומערן ! דורך אלע ארבל טוען דרינגען ;
כסדר וועקן זיי פון הייזן די טרעגער.
מיט גרויסע גלעקער זאל מען אין די הערצער קלינגען,
פארוואנדלען די געליטענע אין יעגער.

פאר אים — די נומערן, ווי שארפע ציין אין ליפן ;
פאר איר — זיי זיינען ווייטאָגן וואָס ברומען.
אין ביידע הערט ניט אויף דאָס רויטע בלוט צו כליפען
און ביידע ווייסן, אַז די צייט וועט קומען.

די צייט ווען אלע נומערן פון אלע לעבנס
אַ זעץ טאָן וועלן אין פארהאקטע מירן
און ניט פארגעסן וועט מען מער און ניט פארגעסן
און פאר די נומערן דעם השבון פירן.

אַ גלעט, א קוש, א שטרעל פון דיינע אויגן —

אַ גלעט, א קוש, א שטרעל פון דיינע אויגן —
עס גיט זיך א צעברויז דער ערפלאץ.
איך בלייב אליין און דו ביסט אפגעפלוויגן.
א פרעג-צייכן געווארן מיינע אויגן.
עס טוט מיר באנג, עס טוט מיר באנג.

עס האט זיין הויב אין רוים מיך אינגעבויען.
איך שטיי אליין אויף הארטן טראטוואר.
געווענדט צום הימל זיינען מיינע אויגן.
ווער האט די פיל פון בויגן אַנגעצויגן
און מיך געמאַכט צום נאַר, צום נאַר ?

מיט גרויע וואַלקנס הימל איז פאַרצויגן.
דיין לעבן הענגט אין לופטן, אין געפאַר.
איך זע געבעט אין דיינע טרויער-אויגן ;
די זיכערקייט אַצינד איז ניט געשמויגן,
איך גיי און ס'גייט מיט מיר אַ צער.

נאַר ס'האַבן מיך באַגלייט די גוטע אויגן
אויף טומלדיקער גאַס, אין רויש-וויירוואַר.
איך האָב געוואוסט, אַז דו ביסט אַפּגעפּלוויגן,
אַ ליד פון בענקעניש איך האָב פאַרצויגן,
און גוט איז מיר געווען דערפאַר.

אינדײַאנער טאָן

טאַנצן, טאַנצן אינדיאַנער פרויען,
זינגט אַ מאַן און קלאַפּט אין פייקל מאַנאַטאָן.
הויך פאַרפלאַכטן אַרעמס אויף די בוזימס
און די קעפּ אַראַפּגעלאָזט צו האַרטער ערד.
דאַכנע טריט, געצאַמט, ווי ס'וואַלט געווען פאַרווערט.

טאַנצן, טאַנצן אינדיאַנער פרויען,
גלאַנצן שווערע האַר און האַלדזבאַנד שעמערירט.
סודותדיקע פנימער פאַרהוילן
מיפענישן איינזאַמע פון בערג און מאַל.
שוואַרץ איז פייער אינעם אויג און בליק איז שטאַל.

טאַנצן, טאַנצן אינדיאַנער פרויען,
שאַרבן שווערע פיס, ווי אַנזאָג פון געפאַר;
בויגן זיך ווי באַפלאַס פאַר אַ שטורעם ;
וויגן זיך, ווי ווערבעס אינעם ווינט ביים ברעג ;
גרייטן זיך צום שפאַן אין וויסן, ווייטן וועג.

טאַנצן, טאַנצן אינדיאַנער פרויען,
ווידערקול פון פויק און איכה-מאַן פון מאַן.
טאַנצן מיט די דורותדיקע שאַטנס.
איינגעהאַלטן איז דער טראַט און דער גוף — באַשווערט.
ס'איז ניט אייגן דער אַרום און פרעמד די ערד.

א ש פ י ל

שפעט ביינאכט, ווען מידער מדבר פאפט,
עפענען די בערג די טיפע שפאלטן,
וואו פארשפארט, באהאלטן
זיינען ווינטן:

ווינטן-וויבערס, ווינטן-קריבערס ;
ווינטן ניט-באגלויבערס און בארויבערס ;
ווינטן פייפערס, ווינטן פויקערס ;
ווינטן העקערס, ווינטן הויקערס ...

קייקלען זיי זיך גלייך אראפ, געשווינט,
צו דער פוסטער, פלאכער מדבר-ערד,
זיי פארשייטע יינגלעך אויף דער פריי.
שרייען זיי: „טומלען איז כדאי!“
און מען שויבערס-אויף די גרעזלעך
און ס'דערשרעקן זיך די העזלעך
און מען ווארפט זיך מיט די זעמדלעך
און מען פליקט אראפ די העמדלעך
און מען מאכט א טאלק פון דעכער
און מען פייפט אריין אין לעכער.
שמארק איז צארן קעגן שויבן.
וויל מען זיי צעשטויבן און צעדרייבן.

אנגעטומלט, אנגעהוילעט, זאט,
ענדיקט מען מיט א פארטאד.
קומט פון העכסטן בארג באפעל :
„יעדער ווינט צוריק אין צעל!“
פילן אן זיך פון די בערג די שפאלטן.
כאפט זיך אויף דער מדבר אלטער:
„אי, ווי גוט, ווי וואויל, ווי שמיל.“
עס איז געווען א שדיס-שפיל.

ליד פון לויב

פויגל־פייף — פרימאָרגן־פרייד.
גרוי, פאַרנעפּלט, פוילערהייט,
מענטש שטייט אויף: קנעפּלט, פרעפּלט,
גענעצט אָן אַ גרענעץ.

פויגל־רוף פאַרהילכט די לופט.
ראַשיק, רושיק, קוועלט און טרעלט —
אויפּשטאַנד אים געפּעלט.

פליט מיט ליד אויף טריט־און־שריט.
מענטש זיך פוילט, איז פאַרקנוילט,
זייל פאַרשטיין דעם מיין
פון פויגל־לוסט אויף דאָך און קוסט.

מענטש דער מייסטער אלץ דאָך זויסט ער,
שטייט מיט אָפּן מויל.
פויגל־פיצל קאָן ניט זיצן פויל,
פּעדערט זיך און פליט צום יאָריד.

הויך און ברוסטויק, אין הערלעכער אַקוסטיק,
גלוסטויק, לוסטויק, ס'גייט אַ פאַרע, מאַכט אַ וואַרע,
הויכט זיך, הויכט, זינגט און זאַגט:
אַ ליד פון לויב דעם נייעם טאַג.

אין טיפעניש פון דיר

דערהער און האַרץ דעם מינדסטן שאַרץ
און יעדן ריר אין טיפעניש פון דיר,
וואו ס'ריוולט קוואַל, פון הויב און פאל
פון דיין געפיל.
דער צוועק און ציל פון זיין, ניט-זיין,
ארויס, אַרײַן —
צו דינען אויף דער לעבנס-בינע.

ס'איז דיין באַשאַף. ניט זיי דער שקלאַף
צו זיך אַלײַן. זיי זוניק, שײַן.
אַנטפלעקט עס האַט די פרוי דעם סוד
אין שפּאַן פון דורות-לאַנג.

דו זאָג צום בלומ, צום האַרץ, צום זין:
איך בין דער מייסטער איבער אַלץ אין זיך.
ניט קריך, ווי וואַרעם אינעם גראַז.
ניט לאַז די שפּיץ-געוועבן
דיין לעבן פאַנגען.
דערהער די קלאַנגען פון דיין ווידערקול
און זאַל דיין צאַרט אויער
דערשפּירן טיפן טרויער וואָס לוייערט
אויף דער שוועל פון דיין יעדן צעל.

זיי וואַך, זיי גרייט דערפילן פרייד,
וואָס ליגט פאַרבאַרגן.
ניט וואַרט אויף מאַרגן.
נאָר שעפּ דעם לעבנס-זווין
און גיס אַרײַן אין יעדן בעכער
און רוף אויס העכער:
כ'בין גרייט
פאַר פרייד.
זאַל יעדע מינוט זיין גוט, זיין גוט.

דער יהושע-בוים

אומענדלעך פעלד פון גרויען פלאך און זאלץ קרישטאל און זאמד
און ווילדע בערג פון איינגעקשנמן גראניט.
ווער ווייסט פון וואנען מדבר איינזאמער האט אפגעשטאמט;
ס'האט קיינער נישט דעם הפקר זיינעם איינגעצאמט,
ער האט פאר צארנדיקער צייט קיין מורא נישט.

עס לויערט אויפן וועיוריק אויסגעהונגערט ווילדע קאץ
און מעכטיק זיינען הערנער פון דעם הירש אויף בארג.
מיט אימפעט יאגן זיך צוגלייך דער אייזל און דער ראץ,
ווייל אלץ וואס לעבט דערגרייכן וויל דעם וואסער-שאץ.
ס'איז איינגעקארטשעט פון דעם העכסטן פעלדן דער קארק.

נישט היילערין איז זון, נאך אכזר הערשער פון דיסטאנץ
און אויסגעלעכצט איז גומען פון דער שטארער ערד.
און מייווליש איז פון גאסט דער ווינט דער וויכערדיקער טאנץ,
נאך צולעהכעיס שפראצט און וואקסט די מדבר-פלאנץ,
דער בלי פון העלסטער בלומען-פארב איז איר באשערט.

עס קומט די צייט און אלטער מדבר טוט זיך א צעבלי
און קריפלדיקער קאקטוס ווי וואלקאן צעזידט.
עס פלאמען מאריפאזא ליליעס אין רוימן גלי
מיט ווייס און גאלד איז אויסגעפוצט דער אינדערפרי,
דער זקן-מדבר שיינט, דער מדבר גרייז ער בלייט.

און ווי אַ גיבור שטייט אינמיטן פעלד יהושע־בוים.
די שטייפע צווייגן צו דעם הימל אויסגעשפרייט;
אַז איינזאַמער אין פלאַבלאַנד פון אַ גרינעס וואַלד ער טרוימט,
עס האָבן בערג אַ וויסן סוד אים איינגערוימט,
מיט אַנגעצילטע פויסן קעגן וועלט ער שטייט.

געהיים, גראַמעסק, ניט שוין איז ער און ווילד, איז זיין פיגור
און זיינע בלעמער זיינען שאַרף און שפיציק שטייף,
ווי ס'וואַלט פאַר זינד ניטדאַאיקע באַשטראַפּט אים די נאַטור,
געמאַכט פון אים אַן אייביקע קאַריקאַטור,
אַן אַרעסטאַנט באַוואַקסן און אין גרין געשטרייפּט.

דעם נאַמען העלדישן ער טראַגט פון יהושע בן־נון.
ווי ער, געוואונען האָט ער דאָ שוין שלאַכט נאָך שלאַכט.
ס'האַט ניט פאַרסמאַליען אים געקאַנט די הערשערין, די זון,
און ביים אַרום געשטיגן איז ער גאַר דערפון
און זיינע צווייגן־אַרעמס הייבן זיך מיט מאַכט.

די יאַרן פון מיין לעבן, ווי דער מדבר איינזאַם, ווייט.
און ווי די ווילדע בערג, די שטרויכלען פון מיין האַרץ.
נאָר העל געבליט די בלומען האָבן אין דער פּרילינג־צייט
און אַפּט האָט הייסער ווינט אַריינגעטאַנצט פאַרשייט,
די שטערן מער געהעלט, ווען נאַכט געווען איז שוואַרץ.

און אייגן איז געוואָרן מיר יהושע־בוים, דער פריינט.
ווי ער, איך האָב די פויסט צום הימל אויסגעשטרעקט.
אַמאַל האָט זון געבראַטן מיך, נאָר זעלמענער געשיינט.
איך שטיי מיט אַרעמס אויפגעהויבענע נאָך היינט,
כ'באָדויער ניט דעם געכטן, מאַרגן מיך ניט שרעקט.

י ר ו ש ה

איך בין די לעצמע רויו אין אויסגעפליקטן גארטן ;
איך בין די ברוכיווארג'שיף אין אויסגעדינטע פארטן ;
וואו ס'האט א וועלט געפלאמט, געלאשן האָב איך דארטן.

פארצוקט די פרוכט, די קארע פונעם בוים צעריבן,
די נעסט צעשמערט, די זינג-פיונגעלעך צעטריבן ;
נאר איך, די לעצמע פעסטע רויו, איך בין געבליבן.

געלאָדן אין די האַפנס האַט מען שווערע לאַסטן ;
געפלאַטערט האָבן העלע פאַנען אויף די מאַסטן.
איך בין געווען די שמוע שיף מיט מייטן-קאַסטנס.

געבראַזגעט טאָג און נאַכט האַט רויטער פייערוואַגן ;
די ווינטן האָבן פונקען פלאַקערן צעטראַגן.
בין לעצט איך האָב דורך זיילן רויך געשאלט טרעוואַגע.

אַראַפ דער גלאַנץ און אַפבליאַקירט די העלע פאַרבן,
נאַר ס'פאַסן מיר די האַרטע, די צעקנייטשטע קאַרבן.
איך בין די רויו, די שיף, דער שאַל. ווער וועט מיך אַרבן ?

וואו זיינען די וואַלקנס און וואו איז דער באַרג?
 וואו איז דער קאַפּ און וואו איז דער קאַרק?
 איז דאָס אַ שפּיל אַזאַ, אַ שפּיל אין „כאַפּ-לאַפּ“?
 צי גיט מען אַ גלעם, צי גיט מען אַ קלאַפּ?
 צי קומט מען צוגאַסט דאָ, צי פירט מען אַ שלאַכט?
 ווער האָט די בערג און די וואַלקנס צוזאַמענעבראַכט?

צווישן די הויכע, שטיינערנע שפּאַלמן
 האָט זיך אַ ווייסנקער וואַלקן באַהאַלמן.
 ליגט דאָס וואַלקנדל, ווי אין אַ וויגל,
 זינגט אים דער ווינט אַ לידל פון ציגל-מיגל.
 ווערן די באַרגיקע שפיצן, ווי חופּה-שטאַנגען,
 ווערן די מדבר-בערג פון וואַלקנס געפאַנגען.
 ווייסע קינזשאַלן די שוואַרצע העלדזער שעכטן,
 שטיקער הימל מיט פעלדון זיך פלעכטן.

שטייט דאָס מענטשעלע מיט פאַרגאַפּטע אויגן,
 זעט ווי ס'האַט דער הימל זיך פאַרצויגן
 מיט משונהדיקע פּיל-קאַלירטע פאַסן.
 ווער טוט דאָס דאַרטן חוזקן און שפּאַסן
 און שמעקט-אויס אַ פּייג צו דעם אונטן
 און לאַכט זיך אויס פון אַלע פעסטע גרונטן,
 פון די פּירעכצן און רעגולאַציעס,
 פון דער שפּיל אין לענדער, נאַציעס?
 אין אַ רגע ווערט דער הימל צונמער...
 נאָך אַ רגע — און גרויע פּלאַכטעס קומען אונטער.
 וואָס מיר זון און וואָס מיר הימל?
 אַט איז גאַלד און אַט איז שימל,
 אַט איז רויט און אַט איז בלוי —
 וואונדער איבער וואונדער און אַך! און אַך! און אוי!

האַרייזאַנט די לאַדנס האָט פאַרמאַכט,
 שטייט דאָ מענטשעלע און טראַכט און טראַכט און טראַכט...

מאן און פאדער

גריבל זיך און נישטער, צינד די קנוימן און,
גרויך צום אויבנאָן.
טיף פאָרגראַכן טייעט שונא מיטן חלף.
הויב־זשע אָן — און ניט פון מיטן, נאָר פון אלף,
מיטן קריי פון ערשטן האָן.

בודק גרינטלעך יעדן אויפקום און פאָרגיין,
זאָלסט באַנעמען און פאַרשטיין.
ניט געשאַנעוועט דאָס בלוט אין בלויען אָדער;
צאָפּ אין צאָפּ און מאַן און פאָדער, מאַן און פאָדער;
הייב־זשע אָן פון זיך אליין.

וועלטן צאָרט ווי רויון, וועלטן האַרט ווי קוואַרץ,
ליגן אין דיין פיצל האַרץ.
שפאַנסט אַרום אַ פוסטער פראַנט פון לעצטער מאָדע.
טו די פאלשע מאַסקע אויס און מאַן און פאָדער
און די אַרבֿל הויך פאַרשאַרץ.

פרעגט די וועלט אַן אַלמע קשיא, פרעגט און פרעגט.
נאַפּט דער מענטש און שרעקט זיך, שרעקט.
דו ביסט דאָ, געשאַפּן ענטפער צו געפינען.
אויך פון דינע דיקע ווענט די טרערן רינען,
אַבער זון־שפראַץ וועקט דיך, וועקט.

אונטער דיר די ערד — אַ בראַטנדיקע פּאָן.
פאַר די אויגן — אַקעאָן.
אַלע חושים דינע וואַך און אַנגעלאָדן.
קלאַפּסט אין טיש, עס רופּט די שער, מאַן און פאָדער.
ביסט פון טיף דער קאַפּיטאַן.

די גרויסע וועלט פון קליינעם בלימל

די גרויסע וועלט פון קליינעם בלימל
וואס קיינער ווייסט זיין נאמען ניט.
ס'איז קבצן-שטאם פון ווילדן בלימל,
וואס ווערט פון אונדז ניט אפגעהיט.

די ערד וואס נערט אים איז דאך גרוילעך
און גרויזאם זיינען מענטשן-מריט
און אלט איז זי און פול מיט קארבן,
נאר אויסגיין, שטארבן וויל זי ניט.

איז האט זי קינדערלעך געבארן,
א בינמל בלימלעך פורפור-ווייס.
די בלעמלעך אויסגעצירט אין סאמעט,
ארומגענומען ווי א קרייז.

א בלימל-צווילינג, א בלימל-דריילינג.
ווער איז דער מייסטער פון באשאפן?
זיי שמייכלען העל דער וועלט אנטקעגן,
דו שטייסט פארהידושט און פארגאפט.

ווי קליין, ווי ציכטיק און ווי איידל
און אויסגערונדיקט און פערפעקט.
און יעדן טאג ווי אויסגעצוואנגן,
מיט פערלדיקן טוי באדעקט.

דו נייגסט זיך-אן צום ליבן בלימל,
באגריסט דיך צארטער אראמאט.
די זון באשיצט דאס ווילדע בלימל,
די בלעמלעך אויסגעלייגט זיך זאט.

א שמעטערלינג איז אַנגעפלוּיגן,
א זויג געטאָן פון בלוס דעם זאָפּט
און באַלד אַ בין האָט אַנגעזשומעט,
זיך אַנגעזאָפּט מיט בלימלס קראָפּט.

די גרויסע וועלט פון קליינעם בלימל
וואָס ברענגט זיין נוצן אויף דער ערד.
עס בעט ביי קיינעם ניט באַלוינונג
און ווער עס דאַרף, ביי אים זיך נערט.

א, וויפיל קליינע מענטשן-בלומען
דו טרעפסט כסדר אויף דיין וועג.
ווער קוקט זיך דאָ אַרום אויף זיי דען,
ווער ברענגט אַרויס פון זיי פאַרמעג?

די גרויסע וועלט פון מענטשן-בלימל,
וואָס קיינער ווייסט זיין נאַמען ניט.
ער טראָגט די שווערע לאַסט פון לעבן
און זינגט זיך שטיל זיין מונטער ליד.

און יידן זיינען דאָ פון קאַנצענטראַציע־לאַגערן.
זיי ווישן טרויער אָפּ און העלפן זונשיין פלאַנצן.
עס שרעקט ניט אָפּ זיי מער פון עראָפלאַן דאָס גראַגערן.
זיי זאָפן ריח פון יאָסמין אַרײַן אינגאַנצן,
זיי הייבן־אויף די קעפּ, ווי זעגל־שיפל שװאַן,
וואָס שוועכט־אַרויף אויף אימפּעראַטאָר־אַקעצן.

עס נעמט זיך שמעטל שוין די שמאַלצע בערג צעאַקערן
און דרינגט אַרײַן אין פעלדז־געדערם גרינג און פיפיק.
און קיפּאַריסן לעצטן „זיי געזונט“ צעפלאַקערן
צום פינקלדיקן שכן אונטן, דעם פאַסיפיק.
נאָר קיינמאַל בייגט זיך ניט פאַר הערשער און טיראַן
די פולע גרויע קאַץ — דער אַקעצן.

דעם סוף פון אַפעלסינען־סעדער דאָ באַדויערן
עס וועלן בירגער גוטע פון דעם שיינעם שמעטל,
און פאַלמעס אויף די כרייטע שלאַכן וועלן טרויערן.
ס'וועט צוקומען אַ נײַער נאַמען אויף אַ ברעטל.
נאָר ס'איז אזוי פיל קראַפט אין בוים פאַראַן, כל־זמן
עס ליגט זיך אויסגעלייגט דער יונג, דער אַקעצן.

עס רעדט צו אונדז

עס רעדט צו אונדז די שטילקייט פון דער ערד,
אנטפלעקט, ווי א געטרייער פרוינט,
דעם סוד פון נעכטן און פון היינט.
און גוט איז דיר, איר קינד, וואָס איז באַשערט
אריינצודרינגען אין דעם לעבנס-ווערט.

פון ערד דאָס לשון איז — דער אַראַמאַט,
ווי ריח פון דעם מענטשן-מין.
באַנעמסט דעם שכלדיקן זין
פון אַטעם פון אַ שיכט ביז דינסטן בלאַט.
אין מאַמע האַט זיי אַלעמען געהאַט...

עס רעדט צו דיר די סאַסנע און דער צעדער,
עס שושקעט זיך מיט דיר דאָס גרעזל,
עס שמייכלט טוי און ס'טרערט דאָס בלעזל.
די מדבר-שריפט איז פון אַ ריזן-פעדער.
אריינלייגן זיין קלאַרן טייטש קאָן יעדער...

די פעלזן וועלן מעשיות דיר דערציילן
פון דינע איינגעשפארמע זיידעס.
זיי זיינען דאך געווען די עדות
פון יאגעניש פון בערג אין טיפע היילן,
כדי מיט גאנצער וועלט זיך איינצוטיילן...

די ערד איז פול מיט קנייטשן און מיט קארבן,
וואס שמאמען פון ניט ווייניק זארג.
די ריזן־מתים אין איר מארג
געוואלט מסתם די אוצרות אירע ארבן.
געבליבן זיינען בלויז די בלומען־פארבן...

און דו אליין, דו שפאנסט ארום אויף ערד
מיט זיכערע, מיט שמאלצע שפרייזן.
דיין ווילן — שמאל, דיין ווארט איז אייזן.
און דארט, אין טיפעניש, דער זיידע־הערט,
די באבע שטייט ביים אויזן און דיך נערט...

עס רעדט צו אונדז די ערד, א וואוילע שפראך.
דו הער זיך איין, נייגאן דיין אויער.
זי דרינגט אדורך די דיקסטע מויער.
דו שטייט דאך ניט אין גרוב, נאר אויפן דאך.
עס רעדט צו דיר די ערד, א וואוילע שפראך.

פ א ר ו ו א ט ?

ניין, איך קאן דאס ניט פארשטיין.
פון ליבן פנים טריפט געוויין,
פון גוטע אויגן שטארט געפאר.

עס באדט אין וואוילמאג זיך דאס לאנד,
און ס'וואקסט דער יחוס פון זיין שטאנד,
נאך רויבער איז נאך אלץ זיין האר.

פאר יעדן דא פון אלדאס גוטס,
נאך שווערד מען שארפט און ביקס מען פוצט
און בלוט איז ביליקער ווי וויין.

ווי לאנג באגלייטן לעבנס-וועג
נאך וועלן מוראדיקע שלעק
און ברענגען וויימאגן און פיין ?

ווען מענטש קאן ניין זיך גאלאנט
און קושן צערטלעך פרויען-האנט
און זיין פארליבט אין אלץ וואס שיינ —

פארוואס זאל לויערן געפאר
פון טויט אויף אונדזער טראטואר?
ניין, איך קאן דאס ניט פארשטיין.

ג ע ר א נ ג ל

ווען הימלען נידערן אראפ אויף בערג
און שפרייטן אויס פאר זיך א ברייט געלעגער,
דאן האלט דער מענטש דעם אטעם איין
און ס'נאפט אין וואונדער דער ארום,
און ערד בלייבט שטום.

און מענטש דערגיין וויל טיפן סוד
פון הינטער טונקעלע וואואלן.
צי וועכט זיך פריינטשאפט אויבן דארט?
צי האבן פארהאנגען פארשמעלט
א דראענדיקע וועלט?

גיט אן גערפאנגל צווישן אויבן, אונטן?
ווער איז דער מייסטער איבער רוים?
ביז איצט איז נאך ניטא קיין שלום-בונד.
און מענטש געפינט זיך אינדערמיט,
ארומגעצאמט פון דינאמיט.

ווען ס'גיבן זיך אונטער די פעסטונגען, די בערג
און זיגערישע הימלען נידערן אויף זיי,
דאן זעט דער מענטש, פון אייביק אן,
אז יעדן טאג ווערט ערד באוועלטליקט פון דער נאכט,
און ערד ווערט-אן איר מאכט.

און מענטש באלאנגט צום שוואכן שבט,
וואס קאן אים פון די הימלען ניט באשיצן.
ער גארט די פינצטערניש אין ליכט פארוואנדלען,
אז ס'זאל דעם אויבן זיין פארווערט
ארויפצויווינגען נאכט אויף ערד.

א י י ב י ק ו א ד

וואכזאם וויגט זיך וועלט פון היינט און מאַרגן ;
זאָרגן זשומען, ברומען אין די רוימען ;
טרוימען וויגן זיך פאַר דיינע אויגן ;
נויגן זיך פון העכסטע בערג די שפיצן ;
כליצן וויגן זיך אין האַריוואַנטן ;
פראַנטן פון די ימים כוואַליען זיך פאַרויס ;
שטויסט זיך, שמורעמט ערד אין אירע לאַכירינטן ;
ווינטן וויגן גליזוערדיקע גלידער ;
נידעריקע גראַזן הייבן זיך אַלץ העכער ;
לעכערדיקע הערצער זיך צו גאַנצקייט וויגן ;
זיגן וועלן די וואַס רירן זיך, באַוועגן ;
פּרעגן : וואַס וועט זיין פון איצט און ווייטער?...?

צייטן יאָגן זיך צום דראַנג פון זיין ;
פּיין און קלאַג אין לופט זיך וויגן ;
ליגן קינדער שמילע אין די וויגן ;
קריגן גרויסע זיך אויף טומלדיקער ערד ;
ווערט אַ וויגעניש, אַ שטופעניש, אַ שטויסן ;
דרויסן — האַרטע שאַלעכין ; אינעווייניק — לעבן ;
וועבן זיך געוועבן, וויגן זיך און וויגן ;
ליגן אוצרות פול פאַרבאָרגן ;
מאָרגן וועלן זיי צעוויגן רוימען ;
טרוימען וועלן זיך צעטרוימען.

א י נ ה א ל ט

5		נעמען יידישע
7		און ווידער
9		אויך איך
11		די אויגן דיינע
15		די אסטראנאטן
17		א שטינדעלע
19		שטעל־אָפּ די שלאַכט
21		עס טרעפט
23		פארטאָגן
26		סיגנאַלן
30		לאסטן
32		ס'ווערט שוין שפעט
34		צאָרן
36		צוזאמען
39		די ערד — דער ייד
40		דער שוואַרצער נביא
43		ווער
44		דאָס פנים פונעם מענטש
46		באַרועס
47		א צאן
48		האַרמידער
49		צו א באַרג
51		מאָנט וויטני לאַכט
53		פלאַנעטן
56		דער אַקעאן
58		גליווער־קאַרניוואַל
60		מאָהאַווי וויסטעניש
61		יוטא
62		דאָס אומשולדיק טייכעלע
63		דער אַספען־בוים
65		צפון ראַנד, גרענד קעניאַן
66		סעקונדן
69		אין א פאַרנאַכט
70		נעפֿל־האַרן
71		ווער? —
72		א הונט, א קאַץ
73		פויסטן
74		פאַרטיליק און פאַרלענד

76	קאלעידעסקאָפּ
77	מעוועס
78	מיסטער
79	אפיקומן
80	האַמלעט
82	דיין האָב און גוטס
84	קום
85	דער פּרעג־פּויגל
86	ברילן
87	אַפּגעפּאַרן
89	טוליע זיך
90	קראַטערס
91	דער אינווענטאַר
92	קול דממה דקה
94	אַ פּיצל ערד
95	אַ סקווער אין לאָס אַנדזשעלעס
97	עלעגיע לאָס אַנדזשעלעס
98	כוואַליעס
99	האַפּן־דאַמבע
100	צו אַ פּריינט
101	שלאַ מנות טרעגער
102	אַ מענטש דאַרף האָבן צייט
103	אַ פנים
105	נאַקטורן
106	נומערן
108	אַ גלעט, אַ קוש
109	אינדיאַנער טאַנץ
110	אַ שפּיל
111	ליד פון לויב
112	אין טיפעניש פון דיר
113	דער יהושע בּוים
115	ירושע
116	אויבן
117	מאָן און פּאָדער
118	די גרויסע וועלט פון בלימל
120	סאַנטאַ באַרבאַראַ
122	עס רעדט צו אונדז
124	פאַרוואָס?
125	געראַנגל
126	אייביק וואָך